

OECD'S RETNINGSLINJER FOR MULTINATIONALE VIRKSOMHEDER

Forord

OECD's *Retningslinjer for Multinationale Virksomheder* er en række anbefalinger fra regeringerne i de tilsluttede lande til multinationale virksomheder, der opererer i eller ud af de pågældende lande. De fastlægger en række ikke-bindende principper og standarder for ansvarlig virksomhedsadfærd i en global kontekst i overensstemmelse med gældende love og internationalt anerkendte standarder. *Retningslinjerne* er den eneste multilateralt anerkendte og omfattende kodeks for ansvarlig virksomhedsadfærd, som regeringerne har forpligtet sig til at indføre.

Retningslinjernes anbefalinger tager udgangspunkt i et sæt værdier, der er fælles for regeringerne i de lande, hvor en stor andel af internationale direkte investeringer udgår fra, og hvor mange af de største multinationale virksomheder har hjemsted. *Retningslinjerne* har til formål at sikre, at virksomhederne yder et positivt bidrag til den økonomiske, miljømæssige og sociale udvikling på verdensplan.

Retningslinjerne understøttes af en unik implementeringsmekanisme, de såkaldte nationale kontaktpunkter, der er institutioner etableret af de tilsluttede regeringer med den opgave at fremme og gennemføre *Retningslinjerne*. De nationale kontaktpunkter bistår virksomhederne og deres interessenter i at gennemføre passende tiltag for at fremme gennemførelsen af *Retningslinjerne*. De tjener ligeledes som platform for mægling og forlig ved løsning af praktiske problemer, der måtte opstå.

Den 4. maj 2010 påbegyndte regeringerne i de 42 lande i og uden for OECD, der har tilsluttet sig OECD's Erklæring om Internationale Investeringer og Multinationale Virksomheder og den tilhørende Beslutning, arbejdet med at revidere *Retningslinjerne*, så de kommer til at afspejle ændringer i det internationale investeringsklima og multinationale virksomheders vilkår siden den seneste revision i 2000. De aftalte ændringer skal sikre, at *Retningslinjerne* fortsat kan tjene som det primære internationale instrument til fremme af ansvarlig virksomhedsadfærd.

De opdaterede *Retningslinjer* med tilhørende Beslutning blev vedtaget af de 42 tilsluttede regeringer den 25. maj 2011 på ministermødet ved OECD's 50 års jubilæum.

Ændringerne i *Retningslinjerne* omfatter:

- Et nyt kapitel om menneskerettigheder, der følger FN's anbefalinger om menneskerettigheder og erhvervsliv (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights): Gennemførelse af FN's "Protect, Respect and Remedy"-ramme.
- En ny og omfattende tilgang til, hvordan virksomheder kan udvise nødvendig omhu (due diligence) og ansvarlig leverandørstyring, der udgør et væsentligt fremskridt i forhold til tidligere tilgange.
- Vigtige ændringer i mange af de enkelte kapitler, f.eks. kapitlerne om Ansættelse og forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, Bekæmpelse af bestikkelse, afkrævning af beskyttelsespenge og pengeafpresning, Miljø, Forbrugerinteresser og Videregivelse af oplysninger og beskatning.
- Klarere og strammere procedureregler for at styrke de nationale kontaktpunkters rolle, forbedre deres indsats og skabe funktionel ligevægt.
- En proaktiv implementeringsdagsorden, der skal støtte virksomhederne i at løfte deres ansvar, når nye udfordringer opstår.

Revideringen af *Retningslinjerne* blev gennemført af de deltagende regeringer og inkluderede omfattende høringer med deltagelse af en lang række interessenter og partnere. Alle G20-lande, der ikke er tilsluttet, blev inviteret til at deltage på lige fod i høringerne og ydede et væsentligt bidrag. Det samme gjorde deltagerne i de regionale høringer i Asien, Afrika, Latinamerika, Mellemøsten og Nordafrika. OECD's rådgivende komité for handel og industri (BIAC), OECD's rådgivende fagforeningskomité (TUAC) og sammenslutningen af civilsamfundsorganisationer (OECD Watch) repræsenterede henholdsvis arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer samt ikke-statslige organisationer (NGO'er) på almindelige høringsmøder og gennem aktiv deltagelse i rådgivningsudvalget tilknyttet formandskabets arbejdsgruppe, der var ansvarlig for revideringen af *Retningslinjerne*. FN's Generalsekretærs særlige repræsentant for menneskerettigheder og erhvervsliv, professor John Ruggie, Den internationale arbejdsorganisation (ILO) og andre internationale organisationer har også ydet et stort bidrag til revideringsarbejdet.

OECD's komitéer for konkurrence, forbrugerpolitik, god selskabsledelse, beskæftigelse, arbejdsmarked og sociale anliggender, miljø og skat samt arbejdsgruppen om bestikkelse i forbindelse med internationale forretningstransaktioner har bidraget til revisionen af de relevante kapitler i *Retningslinjerne*.

Arbejdet med revisionen blev bistået af Divisionen for investering, som sekretariatet for OECD's Investeringskomite, i tæt samarbejde med OECD's Direktorat for retlige anliggender, Center for skattepolitik og administration,

OECD's antikorrupsionsdivision, Konkurrencedivision, Corporate Affairs-division, Division for beskæftigelsesanalyse og -politik, Division for miljø og økonomisk integration samt Division for information, kommunikation og forbrugerpolitik.

Indholdsfortegnelse

ERKLÆRING OM INTERNATIONALE INVESTERINGER OG MULTINATIONALE VIRKSOMHEDER	9
---	----------

Del I

OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder Anbefalinger om ansvarlig virksomhedsadfærd i en global sammenhæng Tekst og kommentarer

Indledning	15
I. Begreber og principper	19
II. Generelle politikker	21
Kommentarer til generelle politikker	23
III. Offentliggørelse af oplysninger.....	29
Kommentarer til offentliggørelse af oplysninger	30
IV. Menneskerettigheder	33
Kommentarer til menneskerettigheder	33
V. Ansættelse og forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere	38
Kommentarer til ansættelse og forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere	40
VI. Miljø	45
Kommentarer til miljø	47
VII. Bekæmpelse af bestikkelse og pengeafpresning.....	50
Kommentarer til bekæmpelse af bestikkelse og pengeafpresning.....	51
VIII. Forbrugerinteresser.....	54
Kommentarer til forbrugerinteresser	55

IX. Videnskab og teknologi	59
Kommentarer til videnskab og teknologi	59
X. Konkurrence	61
Kommentarer til konkurrence	61
XI. Beskatning	64
Kommentarer til beskatning	64

Del II

Implementeringsprocedurer for OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder

Ajourføring af OECD-Rådets Beslutning om OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder	71
I. Nationale kontaktpunkter	72
II. Investeringskomitéen	72
III. Revidering af Beslutningen	73
Vejledende sagsbehandling.....	75
I. Nationale kontaktpunkter	75
II. Investeringskomitéen	78
Kommentarer til Implementeringsprocedurer for OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder	81
I. Kommentarer til vejledende sagsbehandling for nationale kontaktpunkter	82
II. Kommentarer til vejledende sagsbehandling for Investeringskomitéen	93

ERKLÆRING OM INTERNATIONALE INVESTERINGER OG MULTINATIONALE VIRKSOMHEDER

25. maj 2011

TILSLUTTEDE REGERINGER¹

I BETRAGTNING AF:

- at internationale investeringer har betydelig indflydelse på verdensøkonomien og i væsentligt omfang har bidraget til udviklingen i landene,
- at multinationale virksomheder spiller en vigtig rolle i denne investeringsproces,
- at internationalt samarbejde kan forbedre det internationale investeringsklima, øge de multinationale virksomheders bidrag til den økonomiske, sociale og miljømæssige udvikling og minimere eller løse vanskeligheder afledt af aktiviteterne,
- at fordelene ved internationalt samarbejde øges ved løsning af problemer i forbindelse med internationale investeringer og multinationale virksomheder ved etablering af en balanceret ramme af koordinerede instrumenter,

¹. Den 25. maj 2011 var de tilsluttede regeringer alle OECD-medlemslande samt Argentina, Brasilien, Egypten, Letland, Litauen, Marokko, Peru og Rumænien. Det Europæiske Fællesskab er blevet indbudt til at tilslutte sig erklæringens del om national behandling på områder, hvor fællesskabet har kompetence.

ERKLÆRES DET:

Retningslinjer for multinationale virksomheder	I. at de tilsluttede regeringer samstemmende anbefaler, at multinationale virksomheder, der driver virksomhed i eller ud af deres områder, overholder Retningslinjerne, der beskrives i Bilag 1 hertil ² , under hensyntagen til de overvejelser og betragtninger, der fremsættes i Forordet og er en integreret del af teksten,”
National behandling	II. 1. at de tilsluttede regeringer under hensyntagen til opretholdelse af den offentlige orden skal beskytte deres vigtige sikkerhedsinteresser og opfylde deres forpligtelser vedrørende international fred og sikkerhed, behandle virksomheder, der opererer i deres områder, og som ejes eller kontrolleres direkte eller indirekte af den nationale eller andre tilsluttede regeringer (herefter kaldet "udenlandsk kontrollerede virksomheder") ifølge deres love, bestemmelser og administrative praksis, der er i overensstemmelse med international lov og ikke mindre favorabel end den behandling, der i tilsvarende situationer ydes nationale virksomheder (herefter kaldet "national behandling"),

2. at de tilsluttede regeringer vil overveje anvendelse af "national behandling" over for lande ud over de tilsluttede regeringer,

3. at de tilsluttede regeringer vil tilstræbe at sikre, at deres regionale myndigheder anvender "national behandling",

4. at denne erklæring ikke omhandler de tilsluttede regeringers ret til at regulere udenlandske investeringer eller udenlandske virksomheders etableringsvilkår, |

². Teksten i *Retningslinjer for Multinationale Virksomheder* er gengivet i Del I i denne publikation.

Modstridende krav	III.	at de vil samarbejde med henblik på ikke eller i mindst muligt omfang at stille modstridende krav til multinationale virksomheder, og at de vil tage de generelle overvejelser og den praktiske tilgang beskrevet i Bilag 2 til nærværende tekst i betragtning ³ .
Motiverende og demotiverende faktorer for internationale investeringer	IV.	1. at de anerkender behovet for at styrke samarbejdet på området for internationale direkte investeringer, 2. at de anerkender, at introduktionen af særlige love, bestemmelser og administrativ praksis på området (herefter kaldet "foranstaltninger") skaber et behov for i passende omfang at sikre de tilsluttede regerings interesser ved at indføre officielle motiverende og demotiverende faktorer for internationale direkte investeringer, 3. at de tilsluttede regeringer vil tilstræbe størst mulig transparens i foranstaltningerne, så vigtighed og formål tydeliggøres, og oplysninger om foranstaltningerne er let tilgængelige,
Høringsprocedurer	V.	at de er indstillet på at rådføre sig med hinanden i ovenstående anliggender i overensstemmelse med relevante afgørelser truffet af Rådet,
Evaluerings	VI.	at de jævnligt vil evaluere ovenstående anliggender for derigennem at højne effektiviteten i det internationale, økonomiske samarbejde mellem de tilsluttede regeringer i forhold vedrørende internationale investeringer og multinationale virksomheder.

³. Teksten "General Considerations and Practical Approaches concerning Conflicting Requirements Imposed on Multinational Enterprises" kan findes på OECD's hjemmeside www.oecd.org/daf/investment.

Del I

OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder

**Anbefalinger om ansvarlig virksomhedsadfærd
i en global sammenhæng**

Tekst og kommentarer

Note fra sekretariatet: Kommentarerne til *OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder* er vedtaget af Investeringskomiteen udvidet med otte lande, der ikke er tilsluttet * *Erklæring om Internationale Investeringer og Multinationale Virksomheder*. Kommentarerne indeholder oplysninger og forklaringer til teksten i *Retningslinjer for Multinationale Virksomheder* og til Rådets afgørelse om *OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder*. De udgør ikke en del af *Retningslinjer for Internationale Investeringer og Multinationale Virksomheder* eller Rådets afgørelse om *OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder*.

I denne publikation er kommentarerne placeret efter det kapitel, de vedrører. De er nummereret fortløbende fra 1-106.

* Argentina, Brasilien, Egypten, Letland, Litauen, Marokko, Peru og Rumænien.

Indledning

1. *OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder (Retningslinjerne)* er en række anbefalinger fra regeringer til multinationale virksomheder. *Retningslinjerne* har til formål at sikre, at virksomhederne driver deres forretningsaktiviteter i overensstemmelse med regeringernes politik, for dermed at styrke grundlaget for gensidig tillid mellem virksomheder og de samfund, hvor de opererer, for at fremme investeringsklimaet for udenlandske investeringer, og for at styrke de multinationale virksomheders bidrag til bæredygtig udvikling. *Retningslinjerne* er den del af *OECD's Erklæring om Internationale Investeringer og Multinationale Virksomheder*. Erklæringens øvrige elementer omhandler national behandling, modstridende krav til virksomheder, og incitamenter og demotiverende faktorer for internationale investeringer. *Retningslinjerne* fastlægger en række frivillige principper og standarder for ansvarlig virksomhedsadfærd i overensstemmelse med gældende love og internationalt anerkendte standarder. Lande, der tilslutter sig *Retningslinjerne*, giver imidlertid bindende tilsagn til, at gennemføre dem i overensstemmelse med *OECD-Rådets beslutning vedrørende OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder*. Endvidere kan anliggender dækket i *Retningslinjerne* også være underlagt national lovgivning og internationale forpligtelser.
2. De internationale virksomheder har oplevet en række vidtgående strukturelle ændringer, og *Retningslinjerne* er derfor blevet tilpasset for at afspejle udviklingen. Væksten i service- og vidensintensive brancher og internetøkonomiens voksende omfang har bevirket, at service- og teknologivirksomheder spiller en stadig større rolle på de internationale markeder. De store virksomheder står stadig for en væsentlig andel af de internationale investeringer, og der ses en stigende tendens til store internationale fusioner. Samtidig ses også en stigning i udenlandske investeringer foretaget af små og mellemstore virksomheder, som nu spiller en væsentlig rolle i international sammenhæng. De multinationale virksomheder, ligesom deres nationale konkurrenter, har udviklet sig, og ses nu i en større mangfoldighed af virksomhedskonstellationer og organisatoriske opbygninger end tidligere. Strategiske alliancer og

tættere relationer med leverandører og entreprenører udviser grænserne mellem de enkelte virksomheder.

3. Den kraftige udvikling i multinationale virksomheders opbygning afspejles ligeledes i deres forretningsaktiviteter i udviklingslandene, hvor udenlandske direkte investeringer er vokset hurtigt. I udviklingslandene har de multinationale virksomheder diversificeret aktiviteterne, så de nu ikke længere kun arbejder med primær produktion og udvinding, men også med fremstilling, samling, hjemmemarkedsudvikling og service. En anden vigtig tendens er fremkomsten af multinationale virksomheder baseret i udviklingslandene som store internationale investorer.
4. De multinationale virksomheders aktiviteter, i form af international handel og investeringer, har styrket de bånd, der knytter verdens lande og regioner sammen. Aktiviteterne skaber betydelige fordele for både hjemlande og værtslande. Fordelene øges, når de multinationale virksomheder leverer de produkter og tjenesteydelser, som forbrugerne ønsker at købe, til konkurrencedygtige priser, og når de skaber et godt investeringsafkast til kapitalindskyderne. Deres handels- og investeringsaktiviteter bidrager til en effektiv anvendelse af kapital, teknologi, menneskelige ressourcer og naturressourcer. De fremmer teknologioverførsel mellem verdens regioner samt udvikling af teknologier, der tilgodeser lokale forhold. Gennem både formel uddannelse og praktik fremmer virksomhederne ligeledes udviklingen af menneskelig kapital og skaber beskæftigelsesmuligheder i værtslandene.
5. De økonomiske forandrings art, omfang og hastighed har skabt nye strategiske udfordringer for virksomhederne og deres interessenter. De multinationale virksomheder har muligheden for at gennemføre politikker for bedste praksis inden for bæredygtig udvikling, der kan sikre sammenhængen mellem økonomiske, miljømæssige og sociale målsætninger. De multinationale virksomheders evne til at fremme bæredygtig udvikling øges markant, når handel og investeringer afvikles på åbne markeder underlagt fri konkurrence og passende regulering.
6. Mange multinationale virksomheder har påvist, at høje standarder for virksomhedsadfærd kan skabe øget vækst. Markederne er i dag præget af stærk konkurrence, og de multinationale virksomheder møder mange juridiske, sociale og lovgivningsmæssige krav. På den baggrund kan nogle virksomheder blive fristet til at tilsidesætte relevante principper og standarder for virksomhedsadfærd i et forsøg på at vinde uberettigede konkurrencefordele. En sådan adfærd fra nogle få virksomheder kan sætte mange virksomheders ry på spil og skabe offentlig mistillid.

7. Mange virksomheder imødegår den offentlige mistillid ved at udarbejde interne programmer, retningslinjer og ledelsessystemer, der underbygger deres forpligtelse til at agere som ansvarlige virksomhedsborgere (good corporate citizenship) og god praksis og adfærd i forretnings- og medarbejderforhold. Nogle af dem har benyttet konsulentbistand, revisions- og certificeringsordninger, hvilket bidrager til opbygning af ekspertise på områderne. Virksomhederne har endvidere fremmet den sociale dialog om, hvad ansvarlig virksomhedsadfærd består i, og de har samarbejdet med interessenter, blandt andet i form af initiativer med inddragelse af flere interessentgrupper, for at udvikle retningslinjer for ansvarlig virksomhedsadfærd. *Retningslinjerne* klarlægger de tilsluttede regeringers fælles forventninger til virksomhedsadfærd og udgør en referenceramme for både virksomheder og andre interessenter. Dermed både supplerer og styrker *Retningslinjerne* de private bestræbelser på, at definere og efterleve ansvarlig virksomhedsadfærd.
8. Regeringerne samarbejder med hinanden og med andre aktører for at styrke de internationale lovmæssige og politiske rammer for virksomhedernes forretningsførelse. Den proces kan dateres tilbage til ILO's arbejde i starten af det tyvende århundrede. FN's vedtagelse af "Verdenserklæringen om menneskerettigheder" i 1948 var endnu en milepæl. Den blev fulgt op af en løbende udvikling af standarder, der har indflydelse på mange områder inden for ansvarlig virksomhedsadfærd - en proces, der kører videre i dag. OECD har ydet et vigtigt bidrag til processen ved, at udarbejde standarder på områder såsom miljø, bekæmpelse af korruption, forbrugerinteresser, god virksomhedsledelse og beskatning.
9. Regeringerne, der har tilsluttet sig *Retningslinjerne*, har som fælles mål at sikre, at de multinationale virksomheder yder et positivt bidrag til fremskridtet på det økonomiske, miljømæssige og sociale område, samt at minimere de problemer, som deres forretningsaktiviteter bevirker. Regeringerne arbejder hen imod, at indfri målet i partnerskab med de mange virksomheder, fagforeninger og andre ikke-statslige organisationer, der inden for deres respektive områder arbejder med de samme målsætninger. Regeringerne kan bidrage ved, at sikre effektive nationale rammer for politik, der omfatter en stabil makroøkonomisk politik, ligestilling af virksomheder, passende regulering og overvågning, upartiske retsinstanser og håndhævelsesmyndigheder og effektiv og ærlig offentlig administration. Regeringerne kan ligeledes hjælpe ved, at opretholde og fremme passende standarder og politikker, der støtter den bæredygtige udvikling, og ved at deltage i løbende reformarbejde for, at sikre effektivt fungerende offentlige sektorer. Regeringer, der er tilsluttet *Retningslinjerne*, er forpligtet til løbende, at

forbedre både nationale og internationale politikker med henblik på at
højne velfærd og levestandard for alle mennesker.

I. Begreber og principper

1. *Retningslinjerne* er anbefalinger, som regeringerne i fællesskab fremsætter til de multinationale virksomheder. De fastlægger principper og standarder for god praksis i overensstemmelse med gældende love og internationalt anerkendte standarder. Overholdelse af *Retningslinjerne* er frivillig for virksomhederne og kan ikke retshåndhæves. Dog kan nogle af de områder, der dækkes af *Retningslinjerne*, også være underlagt national lovgivning og internationale forpligtelser.
2. Virksomhedernes primære forpligtelse er, at overholde de gældende love i deres hjemland. *Retningslinjerne* kan ikke træde i stedet for eller tilsidesætte nationalt gældende love og bestemmelser. Selvom *Retningslinjerne* på flere punkter dækker bredere end lovgivningen, er det ikke hensigten, at de skal stille virksomhederne over for modstridende krav. I lande, hvor de nationale love og regler måtte være i modstrid med *Retningslinjernes* principper og standarder, skal virksomhederne overholde dem i videst muligt omfang, uden dog at overtræde de nationale love.
3. Da multinationale virksomheders forretningsaktiviteter har global rækkevidde, bør det internationale samarbejde på området omfatte alle lande. De regeringer, der har tilsluttet sig *Retningslinjerne*, opfordrer virksomheder, der opererer på deres område, til at overholde *Retningslinjerne*, uanset hvor de opererer, og samtidig tage højde for særlige forhold i de enkelte værtslande.
4. *Retningslinjerne* stiller ikke krav om en præcis definition af en multinational virksomhed. Virksomhederne driver forretning i alle økonomiske sektorer. Det er sædvanligvis selskaber eller andre enheder, der er etableret i mere end ét land, og som via deres indbyrdes tilknytning kan koordinere aktiviteterne på forskellige måder. En eller flere af enhederne kan have væsentlig indflydelse på de andres aktiviteter, og graden af selvstændighed i de enkelte virksomheder kan variere meget fra en multinational virksomhed til en anden. Der kan være tale om privatejede og statsejede virksomheder og virksomheder med blandet ejerskab. *Retningslinjerne* gælder alle enheder i en multinational virksomhed (moderselskab og/eller lokale enheder).

Afhængigt af den indbyrdes ansvarsfordeling, forventes de forskellige enheder at samarbejde og støtte hinanden med henblik på at overholde *Retningslinjerne*.

5. *Retningslinjerne* har ikke til formål at indføre forskelsbehandling mellem multinationale og nationale virksomheder, men skal derimod beskrive god praksis for alle virksomheder. Tilsvarende er multinationale og nationale virksomheder underlagt de samme forventninger til virksomhedsadfærd i alle forhold, hvor *Retningslinjerne* er relevante for dem.
6. Regeringerne ønsker, at sikre den bredest mulige overholdelse af *Retningslinjerne*. Selvom det anerkendes, at små og mellemstore virksomheder ikke har samme kapacitet som de større virksomheder, opfordrer de regeringer, der har tilsluttet sig *Retningslinjerne*, dem ikke desto mindre til at overholde *Retningslinjernes* anbefalinger i videst muligt omfang.
7. De tilsluttede regeringer bør ikke bruge *Retningslinjerne* til protektionistiske formål, eller til at skabe komparative fordele for det land, hvor en multinational virksomhed investerer.
8. Regeringerne har ret til at fastlægge vilkårene for de multinationale virksomheders aktiviteter inden for deres retsområde under overholdelse af international lov. Enheder af en multinational virksomhed placeret i forskellige lande, er underlagt de pågældende landes lovgivning. Hvis en multinational virksomhed er underlagt modstridende krav fra tilsluttede lande eller tredjelande, opfordres de pågældende regeringer til, at samarbejde i god tro med henblik på, at løse de problemer, der måtte opstå.
9. De tilsluttede regeringer fremsætter *Retningslinjerne* under den forudsætning, at de overholder deres ansvar med hensyn til, at behandle virksomhederne retfærdigt og i overensstemmelse med international ret og deres kontraktlige forpligtelser.
10. De opfordres til at anvende passende internationale tvistbilæggelsesmekanismer, herunder voldgift, som redskab til løsning af juridiske problemer, der måtte opstå mellem virksomheder og regeringer i værtslandene.
11. De tilsluttede regeringer implementerer *Retningslinjerne* og opfordrer til, at de følges. De etablerer Nationale Kontaktpunkter, der skal støtte *Retningslinjerne* og fungere som forum for diskussion af alle forhold vedrørende *Retningslinjerne*. De tilsluttede regeringer vil også deltage i relevante evaluerings- og høringsprocedurer ved problemer med fortolkning af *Retningslinjerne* i en foranderlig verden.

II. Generelle politikker

Virksomhederne skal fuldt ud tage højde for vedtagne politikker i de lande, hvor de opererer, og tage hensyn til interessenter. I den sammenhæng:

A. Skal virksomhederne:

1. bidrage til økonomisk, miljømæssig og social fremgang med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling,
2. overholde internationalt anerkendte menneskerettigheder for personer, berørt af deres aktiviteter,
3. fremme lokal kapacitetsopbygning gennem et tæt samarbejde med lokalsamfundet, herunder forretningsinteresser, samt udvikle virksomhedens aktiviteter på de nationale og udenlandske markeder i overensstemmelse med behovet for sund kommerciel praksis,
4. fremme skabelse af menneskelig kapital, navnlig ved at skabe beskæftigelsesmuligheder og fremme medarbejderuddannelse,
5. afstå fra at søge eller acceptere undtagelser, der ikke er omfattet i de lovmæssige eller forskriftsmæssige rammer for menneskerettigheder, miljø, sundhed, sikkerhed, arbejdsmarked, beskatning, finansielle incitamenter eller andre forhold,
6. støtte og fastholde principper for god virksomhedsledelse, og udvikle og anvende god praksis inden for virksomhedsledelse, herunder i virksomhedskoncerner,
7. udvikle og anvende effektive selvreguleringsmekanismer og ledelsessystemer, der skaber gensidig tillid mellem virksomhederne og de samfund, hvor de opererer,
8. fremme de ansatte i multinationale virksomheders kendskab til, og overholdelse af, virksomhedspolitikker via passende formidling af politikkerne, herunder gennem uddannelsesprogrammer,
9. afstå fra diskriminerende eller disciplinære sanktioner mod ansatte, der *i god tro* indberetter oplysninger til ledelsen eller til kompetente

offentlige myndigheder om forhold, som er i strid med loven, *Retningslinjerne* eller virksomhedens politikker,

10. håndtere risici med nødvendig omhu (due diligence), for eksempel ved indarbejdning i virksomhedens risikostyringssystem, med henblik på at identificere, forebygge og afhjælpe aktuelle og mulige overtrædelser, som beskrevet i afsnit 11 og 12, samt redegøre for, hvordan sådanne overtrædelser håndteres. Udvisning af nødvendig omhu afhænger af omstændighederne i den konkrete situation,
11. gennem egne aktiviteter undgå, at forårsage eller medvirke til overtrædelse på de områder, der er dækket af *Retningslinjerne* og adressere dem, hvor de forekommer,
12. søge at forebygge eller afhjælpe overtrædelser, hvor de ikke har forårsaget dem, men hvor overtrædelsen har direkte sammenhæng med deres aktiviteter, produkter eller serviceydelser via en forretningspartner. Formålet er ikke at flytte ansvaret fra den enhed, der forårsager overtrædelsen, til den virksomhed, den har en forretningsmæssig relation til,
13. ud over at afhjælpe overtrædelse på områder, der er dækket af *Retningslinjerne*, hvor det er muligt, opfordre forretningspartnere, herunder leverandører og underleverandører til, at anvende principperne for ansvarlig virksomhedsadfærd i overensstemmelse med *Retningslinjerne*,
14. samarbejde med relevante interessenter, med henblik på, i passende omfang, at inddrage deres synspunkter ved planlægning og beslutningstagning vedrørende projekter og andre aktiviteter, der har væsentlig indflydelse på lokalsamfundene,
15. afstå fra upassende engagement i lokalpolitiske aktiviteter.

B. Virksomhederne opfordres til:

1. efter omstændighederne, at støtte samarbejde i egnede fora med henblik på, at fremme internetfrihed gennem respekt for ytrings-, forsamlings- og foreningsfrihed på nettet,
2. hvor det er hensigtsmæssigt, at deltage i eller støtte private eller multi-stakeholder initiativer og social dialog om ansvarlig leverandørstyring, og samtidig sikre, at sådanne initiativer tager højde for deres sociale og økonomiske virkning på udviklingslande og for eksisterende, internationalt anerkendte standarder.

Kommentarer til generelle politikker

1. Kapitlet Generelle politikker i *Retningslinjerne* er det første, der indeholder specifikke anbefalinger til virksomheder. Dermed er kapitlet retningsgivende og fastlægger både stil og tone og grundlæggende principper for anbefalingerne til de efterfølgende kapitler.
2. Virksomhederne opfordres til, at samarbejde med regeringerne om udvikling og gennemførelse af politikker og love. Inddragelse af andre samfundsinteressenter, herunder lokalsamfundet og erhvervslivets interesser, kan berige processen. Det fremhæves også, at regeringerne bør føre transparente forhandlinger med virksomhederne, og gennemføre høringer med erhvervslivet om de samme emner. Regeringerne bør betragte virksomhederne som partnere i udviklingen og indførelsen af både frivillige og lovmæssige foranstaltninger (som *Retningslinjerne* er et eksempel på) inden for de politikområder, der berører dem.
3. De multinationale virksomheders aktiviteter bør ikke være i modstrid med bæredygtig udvikling, og *Retningslinjerne* skal understøtte dette forhold. Sammenhængen mellem økonomiske, sociale og miljømæssige fremskridt er afgørende for, at understøtte en bæredygtig udvikling.⁴
4. Kapitel IV uddyber de generelle anbefalinger vedrørende menneskerettigheder i afsnit A.2.
5. *Retningslinjerne* anerkender og understøtter ligeledes det bidrag, som de multinationale virksomheder kan yde til den lokale kapacitetsopbygning gennem deres aktiviteter i lokalsamfundene. På samme måde er anbefalingerne vedrørende opbygning af menneskelig kapital en eksplicit og fremadrettet anerkendelse af de personlige udviklingsmuligheder, som de multinationale virksomheder kan tilbyde deres medarbejdere, og omfatter ikke kun rekruttering, men også uddannelse og anden medarbejderudvikling. Opbygning af menneskelig kapital dækker også principperne om ikke-diskriminerende rekrutterings- og forfremelsesprocedurer, livslang læring og andre jobtræningsmuligheder.
6. *Retningslinjerne* anbefaler, at virksomhederne generelt undlader, at forsøge at opnå undtagelser, der ikke er omfattet i de lovmæssige eller

⁴ . En af de bredest accepterede definitioner af bæredygtig udvikling stammer fra Brundtland-kommissionen i 1987 kaldet "World Commission on Environment and Development (WCED)": "Menneskeheden har muligheden for at gøre udviklingen bæredygtig - til at sikre at den imødekommer de øjeblikkelige behov uden at gå på kompromis med de fremtidige generationers mulighed for at sikre deres behov".

forskriftsmæssige rammer for menneskerettigheder, miljø, sundhed, sikkerhed, arbejdsmarked, beskatning og finansielle incitamenter, uden dog at krænke en virksomheds ret til, at arbejde for ændringer i de lovmæssige og forskriftsmæssige rammer. Ordlyden "eller acceptere" henleder ligeledes opmærksomheden på den rolle, som staten spiller med hensyn til, at tillade undtagelser. Sådanne bestemmelser har traditionelt været rettet mod regeringerne, men her har de også direkte relevans for de multinationale virksomheder. Det er vigtigt, at bemærke, at der forekommer tilfælde, hvor specifikke undtagelser fra love og andre politikker kan være i overensstemmelse med disse love af legitime hensyn til den offentlige politik. Eksempler herpå fremgår af kapitlerne om miljø og konkurrence.

7. *Retningslinjerne* anbefaler, at virksomhederne udviser god virksomhedsledelse i praksis baseret på OECD's principper for god virksomhedsledelse. Ifølge principperne skal håndhævelse af aktionærernes rettigheder beskyttes og fremmes, herunder ligebehandling af aktionærer. Virksomhederne skal anerkende aktionærernes rettigheder fastsat ved lov eller gensidige aftaler, og fremme et aktivt samarbejde med interessenter, med henblik på at skabe velfærd, job og bæredygtige, finansielt sunde virksomheder.
8. Ifølge principperne skal moderselskabets bestyrelse have ansvaret for virksomhedens strategiske retning, effektiv overvågning af ledelsen, være ansvarlig over for virksomheden og aktionærerne, og sikre varetagelse af interessenternes interesser. Med henblik på at varetage de ansvarsområder, skal bestyrelsen sikre integritet i virksomhedens regnskabs- og økonomiske rapporteringssystemer, herunder uafhængig revision, tilstrækkelige kontrolsystemer, navnlig risikostyring, finansiell og operationel kontrol, samt overholdelse af love og relevante standarder.
9. Principperne omfatter virksomhedskoncerner, hvor bestyrelsen i datterselskaber dog kan være pålagt forpligtelser ifølge gældende lov i det land, hvor virksomheden har hjemsted. Systemer til overholdelse og kontrol skal, hvor det er muligt, omfatte disse datterselskaber. Derudover skal bestyrelsens ledelsesovervågning, for at sikre en klar ledelsesmæssig ansvarsfordeling i koncernen, omfatte løbende evaluering af interne strukturer.
10. Statsejede multinationale virksomheder er omfattet af de samme anbefalinger som privatejede virksomheder, men den offentlige kontrol er ofte mere omfattende for statsejede virksomheder. OECD's *Retningslinjer for virksomhedsledelse i statsejede virksomheder* er en nyttig og skræddersyet vejledning til denne type virksomheder, og de

fremsatte anbefalinger kan skabe væsentlige forbedringer i virksomhedsledelsen.

11. Selvom det primære ansvar for at forbedre de lovmæssige og retlige institutionelle rammer ligger hos regeringerne, kan der opnås væsentlige økonomiske gevinster ved, at virksomhederne implementerer god virksomhedsledelse.
12. Et voksende netværk af ikke-statslige selvreguleringsinstrumenter og foranstaltninger regulerer aspekter af virksomhedernes adfærd og relationerne mellem virksomheder og samfund. Finanssektoren gennemgår en interessant udvikling i den henseende. Virksomhederne anerkender, at deres aktiviteter ofte har sociale og miljømæssige konsekvenser. Et eksempel herpå er indførelsen af selvreguleringsmekanismer og ledelsessystemer i virksomheder, der ønsker at indfri disse mål - og dermed bidrage til en bæredygtig udvikling. Dernæst kan en sådan praksis bidrage til at fremme konstruktive relationer mellem virksomheder og de samfund, som de opererer i.
13. Med en effektiv selvregulerende praksis, forventes virksomhederne som en selvfølge, at øge medarbejdernes kendskab til virksomhedens politikker. Det anbefales ligeledes, at sikre beskyttelse af "whistle-blowing"-aktiviteter, der er udført i god tro, herunder beskyttelse af medarbejdere, der over for de kompetente myndigheder indberetter forhold, der er i modstrid med loven, og hvor der ikke er sket en rettidig udbedring af disse forhold, eller hvor der er formodet risiko for negative konsekvenser for deres ansættelsesforhold. Mens denne beskyttelse er særligt relevant i forbindelse med bekæmpelse af bestikkelse og miljøovertrædelser, er den også relevant i forbindelse med *Retningslinjernes* øvrige anbefalinger.
14. I forbindelse med *Retningslinjerne* skal nødvendig omhu (due diligence) forstås som en proces, der sætter virksomhederne i stand til, at identificere, forebygge, og afhjælpe overtrædelser, samt redegøre for, hvordan de håndterer aktuelle og mulige overtrædelser som en integreret del af virksomhedens beslutnings- og risikostyringssystemer. Retningslinjer for nødvendig omhu kan indgå i et generelt risikostyringssystem, forudsat at det ikke blot afdækker og styrer væsentlige risici for virksomheden selv, men også tager højde for risici for overtrædelse på områder, som er dækket af *Retningslinjerne*. Mulige overtrædelser skal forebygges eller afhjælpes, og aktuelle overtrædelser skal udbedres. *Retningslinjerne* omhandler både overtrædelser, virksomheden er årsag eller medvirkende til, eller som er direkte forbundet med deres operationelle aktiviteter, produkter eller

serviceydelser gennem en forretningspartner, som beskrevet i afsnit A.11 og A.12. Principper for nødvendig omhu kan hjælpe virksomhederne til at eliminere risici for overtrædelser. I forbindelse med denne anbefaling, skal det, at 'medvirke til' en overtrædelse, fortolkes som et væsentligt bidrag, og hermed menes en aktivitet, der skaber, fremmer eller motiverer andre enheder til overtrædelser. Mindre eller uvæsentlige overtrædelser er ikke omfattet. 'Forretningsrelationer' omfatter relationer med forretningspartnere, aktører i leverandørkæden og andre ikke-statslige eller statslige enheder, der har direkte tilknytning til virksomhedens operationelle aktiviteter, produkter eller tjenesteydelser. Anbefalingen i afsnit A.10 gælder for forhold, hvor *Retningslinjerne* overtrædes. Den gælder ikke for kapitlerne om videnskab og teknologi, konkurrence og beskatning.

15. Arten og omfanget af den nødvendige omhu, såsom de specifikke trin, der gennemføres i en given situation, vil afhænge af faktorer som virksomhedsstørrelse, forretningsmæssig kontekst, de specifikke anbefalinger i *Retningslinjerne* og omfanget af overtrædelser. Specifikke anbefalinger for nødvendig omhu på menneskerettighedsområdet fremgår af kapitel IV.
16. Hvis virksomheden har et stort antal leverandører, opfordres den til at afdække generelle områder, hvor risikoen for overtrædelse af retningslinjerne er størst, og ud fra denne risikovurdering, at prioritere de leverandører, der skal vurderes.
17. At undgå, at forårsage eller medvirke til overtrædelser gennem egne aktiviteter på områder dækket af *Retningslinjerne*, omfatter også deres aktiviteter i leverandørkæden. Der kan være tale om mange forskellige relationer i leverandørkæden, herunder blandt andet franchising, licenser og underleverancer. Enhederne i leverandørkæden er ofte selv multinationale virksomheder, og dermed er de relevante enheder, der opererer i eller ud fra lande, der er tilsluttet erklæringen, omfattet af *Retningslinjerne*.
18. Hvis en virksomhed identificerer en risiko for overtrædelse i leverandørkæden, skal den træffe de nødvendige foranstaltninger til at standse eller forebygge overtrædelser.
19. Hvis en virksomhed konstaterer en risiko for, at bidrage til en overtrædelse, skal den tage de nødvendige skridt til, at standse eller forebygge sin medvirken, og anvende sin indflydelse til, at afhjælpe yderligere overtrædelser i videst muligt omfang. Virksomheden betragtes som havende indflydelse i situationer, hvor den har mulighed for, at foranledige ændringer i en given uhensigtsmæssig praksis hos de aktører, der står bag skaden.

20. Ifølge ordlyden i afsnit A.12 bør virksomheder, der agerer alene eller i samarbejde med andre enheder, alt efter forholdene, udnytte deres position til at påvirke den enhed, der overtræder retningslinjerne, med henblik på at forebygge eller afhjælpe problemerne.
21. *Retningslinjerne* anerkender, at der er praktiske begrænsninger for virksomhedernes muligheder for, at påvirke ændringer i leverandørernes adfærd. De er afhængige af produktens egenskaber, antal leverandører, leverandørkædens struktur og kompleksitet, virksomhedens markedsposition i forhold til leverandørerne eller andre enheder i leverandørkæden. Virksomhederne har dog mulighed for også at påvirke leverandørerne gennem kontraktmæssige aftaler såsom ledelseskontrakter, prækvalifikationskrav til potentielle leverandører, trustaftaler og licens- eller franchiseaftaler. Andre faktorer af relevans for at fastlægge en passende reaktion på identificerede risici, er blandt andet omfanget af, og sandsynligheden for, overtrædelser, og hvor afgørende leverandøren er for virksomheden.
22. Passende reaktioner med hensyn til forretningsrelationen kan være, at fortsætte relationen til leverandøren, mens risikoen afhjælpes, midlertidig suspendering af relationen, mens risikoen afhjælpes, eller, som sidste løsning, afbrydelse af samarbejdet med leverandøren enten efter en mislykket risikoafhjælpning, eller hvor virksomheden vurderer det umuligt, at afhjælpe risikoen, eller på grund af overtrædelsens omfang. Virksomheden skal også tage højde for mulige sociale og økonomiske negative konsekvenser ved en beslutning om, at afbryde samarbejdet.
23. Virksomhederne kan også sammen med leverandører og andre enheder i leverandørkæden søge at forbedre deres resultater, i samarbejde med andre interessenter, blandt andet via personaleuddannelse og andre former for kapacitetsopbygning, samt at støtte integration af principper for ansvarlig virksomhedsadfærd i overensstemmelse med *Retningslinjerne* i deres forretningspraksis. Hvis leverandørerne har flere kunder, og måske er underlagt modsatrettede krav fra forskellige købere, opfordres virksomhederne til, uden at indgå i konkurrencebegrænsende foranstaltninger, at deltage i branchesamarbejder med andre virksomheder, som har samme leverandører, med henblik på, at koordinere deres leverandørpolitik og risikostyringsstrategier, herunder blandt andet via informationsudveksling.
24. Virksomhederne opfordres også til, at deltage i private eller multi-stakeholder initiativer og den sociale dialog om ansvarlig leverandørstyring, for eksempel som en del af den proaktive dagsorden,

der følger af OECD-Rådets beslutning vedrørende OECD's *Retningslinjer for Multinationale Virksomheder* og tilhørende retningslinjer for sagsbehandling.

25. Interessentsamarbejdet omfatter interaktive samarbejdsprocesser med de relevante interessenter i form af for eksempel møder og høringer. Et effektivt interessentsamarbejde kendetegnes ved tovejskommunikation og bygger på god tro mellem parterne. Samarbejdet kan være særligt gavnligt i planlægnings- og beslutningsfaserne i projekter eller andre aktiviteter, der for eksempel involverer omfattende udnyttelse af land- eller vandressourcer, der kan have stor indvirkning på lokalsamfundet.
26. Afsnit B.1 omhandler et vigtigt og relativt nyt område. Det fastlægger ikke nye standarder og forudsætter heller ikke, at sådanne udarbejdes. Det understreger, at virksomhederne har interesser, der bliver påvirket, og at deres deltagelse sammen med andre interessenter i diskussioner om de aktuelle forhold kan give dem og andre en bedre indsigt i problemstillingerne og yde et positivt bidrag. Det anerkender, at forholdene kan have mange dimensioner og understreger, at samarbejde bør foregå i relevante fora. Der tages forbehold for regeringernes beslutninger vedrørende e-handel under World Trade Organisation (WTO). Det har ikke til formål, at tilsidesætte andre vigtige offentlige, politiske interesser vedrørende internetbrug, der måtte være af relevans.⁵ Endelig, lige som det gælder for *Retningslinjerne* generelt, er det ikke hensigten, at skabe modstridende krav for virksomhederne i overensstemmelse med afsnit 2 og 8 i *Retningslinjernes* kapitel Koncepter og Principper.
27. Endelig er det vigtigt at bemærke, at selvregulering og andre initiativer af lignende art, herunder *Retningslinjerne*, ikke må medføre en ulovlig konkurrencebegrænsning, lige som de ikke kan sættes i stedet for gældende lov og bestemmelser vedtaget af regeringerne. Det forudsættes, at de multinationale virksomheder skal undgå eventuelle handels- og investeringsforvridende virkninger af bestemmelser og selvreguleringspraksis, når disse udarbejdes.

⁵. Nogle lande er i denne sammenhæng tilsluttet "Tunis Agenda for the Information Society" fra 2005.

III. Offentliggørelse af oplysninger

1. Virksomhederne skal sikre, at rettidig og korrekt information udsendes om alle væsentlige aspekter af deres aktiviteter, struktur, finansielle situation, resultater, ejerskab og ledelse. Oplysningerne skal offentliggøres for hele virksomheden og efter relevans, også for de enkelte forretningsområder eller geografiske områder. Virksomhedens kommunikationspolitik skal udformes i overensstemmelse med virksomhedens branche, størrelse og hjemsted, og skal samtidig tage højde for omkostninger, fortrolighedshensyn og andre konkurrencehensyn.
2. Virksomhedens kommunikationspolitik skal omfatte, men ikke afgrænses til, væsentlige oplysninger om:
 - a) virksomhedens regnskab og driftsresultat
 - b) virksomhedens målsætninger
 - c) oplysninger om større aktionærer og stemmerettigheder, herunder eventuel koncernstruktur og interne relationer mellem koncernselskaber samt kontrolmekanismer
 - d) aflønning af bestyrelse og topledelse, samt oplysninger om bestyrelsesmedlemmer, herunder kvalifikationer, udvælgelsesproces, andre direktionsanliggende, samt om de enkelte bestyrelsesmedlemmer af bestyrelsen betragtes som uafhængige
 - e) relevante selskabstransaktioner
 - f) forudseelige risikofaktorer
 - g) forhold vedrørende medarbejdere og andre interessenter
 - h) ledelsesstruktur og -politik, navnlig indholdet af en eventuel kodeks eller politik for god virksomhedsledelse og processen til implementering heraf.
3. Virksomhederne opfordres til at udsende yderligere oplysninger, blandt andet:

- a) virksomhedens eksternt rettede værdier eller adfærdskodeks, herunder, hvis relevant i forhold til virksomhedens aktiviteter, information om virksomhedens politik på områder dækket af *Retningslinjerne*,
 - b) intern politik eller adfærdskodeks gældende i virksomheden, dato for vedtagelse og oversigt over lande og forretningsenheder, der er omfattet heraf,
 - c) status på overholdelse af egne værdier og kodekser,
 - d) oplysninger om intern revision, risikostyring og systemer til sikring af regeloverholdelse,
 - e) oplysninger om forholdet til medarbejdere og andre interessenter.
4. Virksomhederne skal anvende høje kvalitetsstandarder i regnskabsaflæggelsen og offentliggørelse af økonomiske og andre oplysninger, herunder rapportering på miljø- og arbejdsmarkedsområdet, når en sådan foretages. Standarder og politikker for udarbejdelse og udsendelse af oplysningerne skal beskrives. En årlig revision bør gennemføres af en uafhængig, kompetent og kvalificeret revisor med henblik på, at give bestyrelse og aktionærer en ekstern og objektiv redegørelse for, at regnskaberne giver et retvisende billede af virksomhedens økonomiske situation og resultater på alle væsentlige områder.

Kommentarer til offentliggørelse af oplysninger

28. Formålet med kapitlet er, at fremme et bedre kendskab til de multinationale virksomheders forretningsdrift. Det er vigtigt for en række brugere - fra aktionærer og den finansielle sektor, til andre grupper såsom medarbejdere, lokalsamfund, særlige interessegrupper, regeringer og samfundet generelt - at have klare og fyldestgørende oplysninger om virksomhederne. For at sikre et større offentligt kendskab til virksomhederne og deres interaktion med det omgivende samfund og miljøet, skal virksomhederne arbejde transparent og ansvarligt, og tilgodese offentlighedens stigende krav til indsigt i virksomhedens forhold.
29. De oplysninger, der lægges vægt på i kapitlet, dækker to væsentlige områder. Det første sæt af anbefalinger dækker offentliggørelse af oplysninger omhandlet i OECD's principper for god virksomhedsledelse. De tilhørende noter indeholder yderligere vejledning, og anbefalingerne i *Retningslinjerne* bør udformes i overensstemmelse med dem. Det første sæt anbefalinger kan suppleres

med anbefalinger om offentliggørelse af yderligere oplysninger, som virksomhederne opfordres til at følge. Disse anbefalinger vedrører primært offentligt noterede selskaber. I det omfang det vurderes relevant i forhold til virksomhedens branche, størrelse og hjemsted, kan de også være et nyttigt redskab til at styrke virksomhedsledelsen i ikke-børsnoterede selskaber, både private og offentlige virksomheder.

30. Anbefalingerne om offentliggørelse af oplysninger har ikke til hensigt, at pålægge virksomheden urimelige administrative byrder eller omkostninger. Virksomhederne forventes heller ikke, at afsløre oplysninger, der kan skade deres konkurrenceposition, medmindre det er nødvendigt for, at give eventuelle investorer et fyldestgørende beslutningsgrundlag og undgå fejlinformation. For at afgøre hvilke oplysninger der som minimum bør offentliggøres, anvender *Retningslinjerne* et væsentlighedsprincip. Væsentlige oplysninger defineres som oplysninger, hvor udeladelse eller fejlinformation kan have indflydelse på informationsmodtagernes økonomiske beslutninger.
31. *Retningslinjerne* indeholder også en generel bemærkning om, at oplysningerne skal udarbejdes og udsendes i overensstemmelse med høje kvalitetsstandarder for regnskabsaflæggelse og udsendelse af økonomiske og andre oplysninger. Hermed får investorerne væsentligt forbedrede muligheder for, at overvåge virksomheden ved, at sikre større pålidelighed og sammenlignelighed i de udsendte rapporter, samt større indsigt i virksomhedens resultater. Den årlige uafhængige revision, der anbefales i *Retningslinjerne*, skal bidrage til større kontrol og bedre regeloverholdelse i virksomhederne.
32. Offentliggørelse af oplysninger omhandler to områder. Det første sæt anbefalinger omhandler rettidig og korrekt offentliggørelse af oplysninger om alle væsentlige emner vedrørende koncernen, herunder økonomi, resultater, ejerskab og ledelsen af virksomheden. Virksomhederne forventes også, at offentliggøre fyldestgørende oplysninger om aflønning af bestyrelsesmedlemmer og topledelse (enten enkeltvis eller samlet). Hermed får investorerne mulighed for, at foretage en retvisende vurdering af omkostninger og fordele ved aflønningsstrukturen samt den effekt, eventuelle incitamentsprogrammer såsom aktieoptionsprogrammer har på virksomhedens resultat. Yderligere oplysninger der bør offentliggøres, er relaterede virksomhedstransaktioner og væsentlige forudseelige risikofaktorer, samt væsentlige forhold vedrørende medarbejdere og andre interessenter.
33. Derudover indeholder *Retningslinjerne* endnu et sæt anbefalinger vedrørende offentliggørelse af oplysninger og virksomhedens

kommunikation på områder, hvor der endnu ikke er faste standarder for rapportering, som for eksempel arbejdsmarked, miljø og risikorapportering. Her lægges der særlig vægt på drivhusgasudledning, hvor overvågningen udvides til at dække direkte og indirekte udledning, nuværende og fremtidig udledning for hele koncernen, samt nedbrudt på produkter. Et andet relevant eksempel er biodiversitet. Mange virksomheder offentliggør allerede en række oplysninger ud over de regnskabsmæssige, og kommunikationen af den type oplysninger ses som en del af dokumentationen af virksomhedens sociale ansvarlighed. I nogle tilfælde kan denne anden type af offentliggørelse af oplysninger - eller kommunikation til offentligheden og andre parter, der direkte påvirkes af virksomhedens aktiviteter - vedrøre andre enheder ud over dem, der dækkes af virksomhedens regnskabsoplysninger. Oplysningerne kan for eksempel også dække leverandørers, underleverandørers og joint venture-partneres aktiviteter. Det har især betydning med hensyn til at overvåge overførsel af miljøskadelige aktiviteter til partnere.

34. Mange virksomheder har vedtaget procedurer, der skal sikre deres overholdelse af love og standarder for virksomhedsadfærd, og sikre transparens i deres aktiviteter. Et stigende antal virksomheder indfører frivillige adfærdskodekser, der skal synliggøre virksomhedens etiske værdier på områder som miljø, menneskerettigheder, arbejdsmarkedsstandarder, forbrugerbeskyttelse og beskatning. Der indføres eller udvikles særlige ledelsessystemer, hvis formål er, at sikre overholdelsen af virksomhedens etiske standarder og adfærdskodeks. Det kan være informationssystemer, driftsprocedurer og uddannelseskrav. Virksomhederne samarbejder med ngo'er og mellemstatslige organisationer om, at udvikle standarder for rapportering, der kan styrke virksomhedernes kommunikation om, hvordan deres aktiviteter bidrager til den bæredygtige udvikling (et eksempel er "Global Reporting Initiative").
35. Virksomhederne opfordres til, at sikre let og billig adgang til de offentliggjorte oplysninger, og inddrage anvendelse af informationsteknologi til formålet. Oplysninger, der stilles til rådighed for brugere på hjemmemarkedet, skal også være tilgængelige for alle øvrige interesserede brugere. Virksomhederne kan træffe særlige foranstaltninger for at gøre oplysningerne tilgængelige for grupper, der ikke har adgang til de trykte medier (f.eks. fattige samfundsgrupper, der direkte påvirkes af virksomhedens aktiviteter).

IV. Menneskerettigheder

Stater har en pligt til, at beskytte menneskerettighederne. Virksomhederne skal inden for rammerne af internationalt anerkendte menneskerettighedsprincipper og internationale menneskerettighedsforpligtelser, der gælder for de lande, hvor virksomhederne opererer, samt relevante nationale love og regler:

1. overholde menneskerettighederne, hvilket betyder, at de skal undlade at krænke andres menneskerettigheder og imødegå menneskerettighedskrænkende aktiviteter, som de er involveret i,
2. i forbindelse med egne aktiviteter undgå at forårsage eller medvirke til aktiviteter, der krænker menneskerettighederne, og imødegå sådanne krænkelse, hvor de måtte forekomme,
3. finde måder til at forebygge eller afhjælpe krænkelse af menneskerettighederne, der gennem forretningspartnere har direkte tilknytning til deres forretningsaktiviteter, produkter eller tjenesteydelser, også selvom de ikke medvirker til krænkelsen,
4. have en politik, der forpligter dem til, at respektere menneskerettighederne,
5. udvise den nødvendige omhu (due diligence) på menneskerettighedsområdet i et omfang afstemt efter deres størrelse, aktiviteter og forretningsomgivelser samt alvoren af risikoen for krænkelse af menneskerettighederne,
6. selv etablere eller samarbejde gennem legitime processer med henblik på, at udbedre krænkelse af menneskerettighederne i tilfælde, hvor de konstaterer, at de har forårsaget eller medvirket til en sådan krænkelse.

Kommentarer til menneskerettigheder

36. Kapitlet indledes med et afsnit, der definerer rammerne for de specifikke anbefalinger vedrørende virksomhedernes overholdelse af menneskerettighederne. Det tager udgangspunkt i FN's "Protect, Respect

and Remedy"-ramme vedrørende menneskerettigheder og erhvervsliv og følger de dertil hørende retningslinjer for dens implementering.

37. Indledningen og første afsnit anerkender, at stater har en forpligtelse til at beskytte menneskerettighederne, og at virksomheder, uanset størrelse, sektor, forretningsmæssig kontekst, ejerskab og struktur, bør respektere menneskerettighederne overalt, hvor de driver forretning. Respekt for menneskerettighederne er en global standard for virksomhedernes forventede adfærd som er uafhængig af staternes evne og/eller vilje til at opfylde deres forpligtelser på menneskerettighedsområdet, og den begrænser på ingen måde staternes forpligtelse.
38. Tilfælde, hvor en stat enten undlader at gennemføre relevante nationale love, eller overholde sine internationale menneskerettighedsforpligtelser, eller det faktum, at en stat kan handle i modstrid med sådanne love og internationale forpligtelser, kan på ingen måde sænke forventningerne til, at virksomhederne overholder menneskerettighederne. I lande, hvor nationale love og regler er i modstrid med internationalt anerkendte menneskerettigheder, skal virksomhederne etablere metoder til, at overholde dem i videst muligt omfang, og samtidig undlade, at overtræde de nationale love, i overensstemmelse med afsnit 2 i kapitlet om koncepter og principper.
39. I alle tilfælde og uafhængigt af det land og den specifikke kontekst, hvor virksomheden driver sine aktiviteter, skal virksomhederne som minimum overholde de internationalt anerkendte menneskerettigheder fastlagt i FN's menneskerettighedserklæring, der består af Verdenserklæringen om menneskerettigheder og de primære menneskerettighedsinstrumenter, hvori den er kodificeret: den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder og den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder samt principperne vedrørende grundlæggende rettigheder fastlagt i ILO's erklæring om grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen fra 1998.
40. Virksomheder kan have indvirkning på hele spektret af internationalt anerkendte menneskerettigheder. I praksis vil nogle menneskerettigheder være under større pres end andre i en given branche eller kontekst, og vil derfor tildeles større opmærksomhed. Da forholdene kan ændre sig, bør virksomhederne dog regelmæssigt foretage en gennemgang af deres situation i relation til menneskerettighederne. Afhængigt af omstændighederne kan det være relevant for virksomhederne, at overveje, at indføre supplerende standarder. For eksempel bør virksomhederne respektere menneskerettighederne for enkeltpersoner, der tilhører bestemte grupper

eller befolkninger, der kræver særlig opmærksomhed, i tilfælde, hvor virksomhederne kan have negativ indflydelse på disse personers menneskerettigheder. I den sammenhæng indeholder FN-instrumenterne nærmere definitioner af menneskerettigheder for oprindelige folk, personer tilhørende nationale eller etniske, religiøse og sproglige minoriteter, kvinder, børn, handicappede samt udenlandske arbejdstagere og deres familier. Derudover bør virksomhederne i tilfælde af væbnede konflikter overholde de standarder, der er fastlagt i den humanitære folkeret, og som kan hjælpe virksomhederne til, at undgå risikoen for, at forårsage eller medvirke til krænkelse af menneskerettighederne, når de driver virksomhed under sådanne vanskelige forhold.

41. I afsnit 1 beskrives håndtering af faktiske og potentielle krænkelse af menneskerettighederne, som det, at træffe passende foranstaltninger til at identificere, forebygge, hvor det er muligt, og afhjælpe potentielle krænkelse af menneskerettighederne, udbedring af faktiske krænkelse samt at dokumentere, hvordan krænkelsen håndteres. Begrebet 'krænkelse' refererer til den negative indvirkning, som en virksomhed kan have på enkeltpersoners menneskerettigheder.
42. Afsnit 2 anbefaler, at virksomhederne inden for egne aktiviteter skal undgå at forårsage eller medvirke til krænkelse af menneskerettighederne, og udbedre sådanne krænkelse, når de forekommer, 'Aktiviteter' omfatter både aktive handlinger og undladelse. Hvis en virksomhed forårsager, eller der er risiko for, at den kan komme til at forårsage en krænkelse af menneskerettighederne, skal den tage de nødvendige skridt til at standse eller forebygge krænkelsen. Hvis en virksomhed medvirker til, eller der er risiko for medvirken til, en sådan krænkelse, skal virksomheden tage de nødvendige skridt til, at standse eller forebygge sin medvirken, og anvende sin indflydelse til, at afhjælpe yderligere krænkelse i videst muligt omfang. Virksomheden betragtes som havende indflydelse i situationer, hvor den har mulighed for, at foranledige ændringer af praksis hos aktører, der krænker menneskerettighederne.
43. Afsnit 3 omhandler mere komplekse situationer, hvor en virksomhed ikke direkte medvirker til en krænkelse af menneskerettighederne, men hvor en krænkelse alligevel har direkte forbindelse til dens aktiviteter, produkter, tjenesteydelser eller forretningsrelationer med andre aktører. Formålet med afsnit 3 er ikke at flytte ansvaret fra den enhed, der forårsager krænkelsen af menneskerettighederne, til den virksomhed, den har en forretningsmæssig relation til. Ifølge ordlyden i afsnit 3 bør virksomheder, der agerer alene eller i samarbejde med andre enheder, alt efter forholdene udnytte sin position til, at påvirke den enhed, der

forårsager krænkelsen, med henblik på at forebygge eller afhjælpe krænkelsen. 'Forretningsrelationer' omfatter relationer med forretningspartnere, aktører i leverandørkæden og andre ikke-statslige eller statslige enheder, der har direkte tilknytning til forretningsaktiviteterne, produkterne eller tjenesteydelserne. Blandt de faktorer, der tages i betragtning ved fastlæggelse af de 'passende handlinger' i sådanne situationer, er virksomhedens grad af indflydelse på den pågældende aktør, hvor vigtig relationen er for virksomheden, krænkelsens alvorlighed, samt om en eventuel afbrydelse af forretningsrelationen med aktøren i sig selv vil påvirke menneskerettighederne negativt.

44. Afsnit 4 anbefaler, at virksomhederne formelt beskriver deres forpligtelse til, at overholde menneskerettighederne ved, at formulere en politik, der: (i) godkendes af virksomhedens øverste ledelse, (ii) underbygges af relevant intern og/eller ekstern ekspertise, (iii) fastlægger virksomhedens forventninger på menneskerettighedsområdet til medarbejdere, forretningspartnere og andre parter med direkte tilknytning til virksomhedens forretningsaktiviteter, produkter eller tjenesteydelser, (iv) offentliggøres og kommunikeres internt og eksternt til alle medarbejdere, forretningspartnere og andre relevante parter, (v) afspejles i virksomhedens operationelle politikker og procedurer med henblik på, at sikre integrationen i hele virksomheden.
45. Afsnit 5 anbefaler, at virksomhederne udviser den nødvendige omhu (due diligence) i forhold til menneskerettighedsområdet. Dette indebærer en evaluering af virksomhedens faktiske og mulige effekt på menneskerettighedsområdet, integration og iværksættelse af eventuelle handlinger i forhold til resultatet af evalueringen, opfølgning på indsatsen samt kommunikation om, hvordan virksomhedens effekt på menneskerettighederne adresseres. Indsatsen for at udvise nødvendig omhu på menneskerettighedsområdet kan indgå i et generelt risikostyringssystem, forudsat at det ikke blot afdækker og styrer materielle risici for virksomheden, men også tager højde for krænkelse af menneskerettighederne. Det er en fortsat proces, netop fordi krænkelse af menneskerettighederne kan udvikle sig over tid i takt med, at virksomhedens aktiviteter og omgivelser udvikler sig. Supplerende vejledning vedrørende processen om nødvendig omhu, herunder i forhold til leverandørkæder og konkret håndtering af risici i leverandørkæder, fremgår af afsnit A.10 til A.12 i kapitlet om generelle politikker og kommentarerne hertil.
46. Hvis en virksomhed gennem sin proces for at udvise nødvendig omhu på menneskerettighedsområdet eller på andre måder konstaterer, at den har forårsaget eller medvirket til en krænkelse af

menneskerettighederne, anbefaler *Retningslinjerne*, at virksomhederne sikrer en proces for udbedring af krænkelsen. Nogle situationer kræver samarbejde med retslige eller statslige udenretlige mekanismer. I andre situationer kan klagemuligheder for de personer eller enheder, der kan blive påvirket af virksomhedens aktiviteter, være et effektivt middel til at sikre en udbedringsproces, forudsat at de opfylder følgende centrale kriterier: legitimitet, tilgængelighed, forudsigelighed, retfærdighed, kompatibilitet med *Retningslinjerne* samt transparens, og at de baseres på dialog og engagement med henblik på at finde fælles løsninger. Mekanismerne kan administreres af en virksomhed alene eller i samarbejde med andre interessenter, og de kan udgøre en kilde til løbende læring på området. Klagemuligheder på operationelt niveau må ikke udnyttes til, at undergrave fagforeningernes rolle ved arbejdsmarkedskonflikter, og de må ligeledes ikke hindre adgangen til retlige eller udenretlige klagemekanismer, herunder de nationale kontaktpunkter etableret i henhold til *Retningslinjerne*.

V. Ansættelse og forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere

Inden for rammerne af gældende love og bestemmelser, arbejdsmarkedsrelationer, ansættelsespraksis og gældende internationale arbejdsmarkedsstandarder skal virksomhederne:

1. a) respektere de multinationale virksomheders arbejdstageres ret til at etablere eller indmelde sig i fagforeninger og faglige organisationer efter eget valg,
 - b) respektere de multinationale virksomheders arbejdstageres ret til at lade sig repræsentere ved fagforeninger og faglige foreninger efter deres eget valg ved kollektive overenskomstforhandlinger og indgå i konstruktive forhandlinger, enten individuelt eller gennem arbejdsgiverorganisationer, med sådanne repræsentanter med henblik på, at nå til enighed vedrørende aftaler om ansættelsesvilkår,
 - c) bidrage til effektiv afskaffelse af børnearbejde, og træffe øjeblikkelige og effektive foranstaltninger til, at sikre forbud mod og afskaffelse af, de værste former for børnearbejde omgående,
 - d) bidrage til afskaffelse af alle former for tvangsarbejde, og træffe nødvendige foranstaltninger til at sikre, at tvangsarbejde ikke forekommer i deres virksomhed,
 - e) gennem alle virksomhedens aktiviteter følge principperne for lige muligheder og ligebehandling i ansættelse, og undlade, at udsætte medarbejderne for diskrimination i ansættelsen på baggrund af race, farve, køn, religion, politisk overbevisning, nationalt tilhørsforhold eller social oprindelse eller anden status, med mindre særbehandling på baggrund af medarbejdernes egenskaber understøtter regeringens vedtagne politikker med det specifikke formål, at fremme ligestilling i ansættelsesmuligheder, eller vedrører jobspecifikke krav,
2. a) tilbyde de nødvendige faciliteter til arbejdstagernes repræsentanter med henblik på at understøtte udarbejdelsen af effektive overenskomster,

- b) tilvejebringe de oplysninger til arbejdstagernes repræsentanter, der er nødvendige for veldokumenterede forhandlinger om ansættelsesforhold,
 - c) tilvejebringe oplysninger til arbejdstagerne og deres repræsentanter, der giver et retvisende og rimeligt billede af enhedens resultater, eller hele virksomhedens resultat, hvis det er relevant,
3. fremme høringsprocedurer og samarbejde mellem arbejdsgivere og arbejdstagere og deres repræsentanter om anliggender af fælles interesse,
4.
 - a) overholde standarder for beskæftigelse og arbejdsmarkedsrelationer, der som minimum er lige så fordelagtige som de standarder, der følges af tilsvarende arbejdsgivere i værtslandet,
 - b) når multinationale virksomheder opererer i udviklingslande, hvor sammenlignelige arbejdsgivere ikke findes, tilbyde de bedst mulige lønninger, goder og arbejdsvilkår inden for rammerne af regeringens fastlagte politik. De skal stå i forhold til virksomhedens økonomiske situation, og skal som minimum opfylde arbejdstagerens og dennes families basale behov,
 - c) træffe passende foranstaltninger til at sikre sundhed og sikkerhed på arbejdspladserne,
5. på arbejdspladserne i videst muligt omfang ansætte lokal arbejdskraft, og tilbyde uddannelse med henblik på, at forbedre kvalifikationsniveauerne i samarbejde med medarbejderrepræsentanterne og eventuelt relevante regeringsmyndigheder,
6. når væsentlige ændringer overvejes, der kan have en betydelig beskæftigelseseffekt, navnlig ved lukning af enheder med deraf følgende kollektive afskedigelser, varsle ændringerne med en rimelig tidsfrist over for medarbejderrepræsentanterne i virksomheden og deres organisationer samt eventuelt til de relevante regeringsmyndigheder, og samarbejde med medarbejderrepræsentanter og relevante regeringsmyndigheder om, at afhjælpe de negative virkninger mest muligt. Alt efter omstændighederne i den konkrete situation vil det være passende, hvis ledelsen har mulighed for at varsle ændringerne, inden den endelige beslutning træffes. Andre fremgangsmåder kan også benyttes for at få et meningsfuldt samarbejde med henblik på, at begrænse effekten af sådanne beslutninger,
7. under almindelige forhandlinger med arbejdstagernes repræsentanter vedrørende ansættelsesvilkår, eller når arbejdstagerne udøver deres ret

til at organisere sig, undlade at true med at overføre hele eller dele af en forretningsenhed fra det pågældende land eller overføre arbejdstagere fra virksomhedens enheder i andre lande for at påvirke forhandlingerne til egen fordel eller begrænse organisationsfriheden.

8. give autoriserede repræsentanter for arbejdstagerne mulighed for at forhandle overenskomster eller arbejdsmarkedsspørgsmål, og give parterne mulighed for i sager af fælles interesse, at rådføre sig med repræsentanter for ledelsen, der er autoriseret til at træffe beslutninger i den type sager.

Kommentarer til ansættelse og forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere

47. Kapitlet indledes med et afsnit, der refererer til "gældende" love og bestemmelser, og hermed understreges det, at multinationale virksomheder, når de opererer under et givent lands kompetenceområde, kan være underlagt nationale og internationale bestemmelser vedrørende beskæftigelse og arbejdsmarkedsforhold. Begreberne "arbejdsmarkedsrelationer" og "ansættelsespraksis" er tilstrækkeligt brede til, at kunne fortolkes på forskellige måder, afhængigt af forskellige nationale forhold – for eksempel forskellige forhandlingsmuligheder, der tilbydes arbejdstagerne ifølge nationale love og bestemmelser.
48. Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) er det kompetente organ, der fastlægger og udøver internationale arbejdsmarkedsstandarder, og som fremmer de grundlæggende rettigheder på arbejdspladsen ifølge ordlyden i ILO's erklæring om grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen fra 1998. Som et frivilligt instrument kan *Retningslinjerne* spille en rolle med hensyn til, at højne de multinationale virksomheders overholdelse af disse standarder og principper. Ordlyden i dette kapitel af *Retningslinjerne* afspejler de relevante bestemmelser i ILO's erklæring fra 1998 samt i ILO's trepartserklæring om principperne vedrørende de multinationale virksomheder og socialpolitikken fra 1977, der senest er blevet revideret i 2006 (ILO MNE-erklæringen). ILO MNE-erklæringen fastlægger principper vedrørende beskæftigelse, uddannelse, arbejdsvilkår og arbejdsmarkedsrelationer, hvorimod OECD's *Retningslinjer* dækker alle vigtige aspekter af virksomhedernes adfærd. OECD's *Retningslinjer* og ILO MNE-erklæringen beskriver den adfærd, der forventes af virksomhederne, og hensigten er, at de skal anvendes parallelt uden at være i modstrid med hinanden. ILO MNE-erklæringen kan derfor anvendes som uddybning af *Retningslinjerne*, da de er mere udførlige.

Ansvaret for opfølgingsprocedurerne fastlagt i ILO MNE-erklæringen og *Retningslinjerne* ligger dog hos forskellige institutioner.

49. Den terminologi, der anvendes i kapitel V stemmer overens med den, der anvendes i ILO MNE-erklæringen. Termerne "de multinationale virksomheders arbejdstagere" (workers employed by) og "deres ansatte" (workers in their employment) anvendes med samme betydning som i ILO MNE-erklæringen. Termerne refererer til arbejdstagere, der er "i et ansættelsesforhold i en multinational virksomhed". Virksomheder, der ønsker at forstå deres ansvar ifølge kapitel V, kan anvende den ikke udtømmende liste over indikatorer i ILO's henstilling nr. 198 fra 2006, afsnit 13 (a) og (b) som hjælp til at fastslå, hvorvidt der i en given situation foreligger et ansættelsesforhold ifølge *Retningslinjerne*. Derudover anerkendes det, at ansættelsesaftaler ændres og udvikler sig over tid, og at virksomhederne forventes, at strukturere deres ansættelsesforhold sådan, at de undgår at støtte, fremme eller medvirke til uigennemskuelig ansættelsespraksis. Uigennemskuelig ansættelsespraksis forekommer, når en arbejdsgiver indgår i relationer ud over rene ansættelsesforhold, så personens reelle retslige status sløres.
50. Disse anbefalinger har ingen indvirkning på reelle civile og kommercielle relationer, men skal i stedet sikre, at personer i et ansættelsesforhold har den beskyttelse, de er berettiget til ifølge *Retningslinjerne*. Det anerkendes, at i tilfælde, hvor der ikke foreligger et ansættelsesforhold, forventes virksomhederne stadig at udvise risikobaseret, nødvendig omhu og følge anbefalingerne vedrørende leverandørkæder i afsnit A.10 til A.13 i kapitel II, Generelle politikker.
51. Afsnit 1 i dette kapitel afspejler de fire grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen, der beskrives i ILO-erklæringen fra 1998, nemlig foreningsfrihed og retten til kollektive forhandlinger, effektiv bekæmpelse af børnearbejde, afskaffelse af alle former for tvangsarbejde og ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv. Disse principper og rettigheder er beskrevet som konkrete rettigheder og forpligtelser i ILO's konventioner og betragtes som grundlæggende.
52. Afsnit 1c) anbefaler, at de multinationale virksomheder bidrager til effektiv bekæmpelse af børnearbejde i den betydning, som fremgår af ILO-erklæringen fra 1998 og ILO's konvention nr. 182 om de groveste former for børnearbejde. Konvention nr. 138 og henstilling nr. 146 (begge vedtaget i 1973) vedrørende mindstealder for ansættelse er ILO-instrumenter om børnearbejde, som har været gældende i mange år. Gennem de multinationale virksomheders ansættelsespolitik, udbud af

vellønnede job af høj kvalitet og deres bidrag til den økonomiske vækst kan de yde et positivt bidrag til at fjerne de grundlæggende årsager til fattigdom generelt og børnearbejde i særdeleshed. Det er vigtigt at anerkende og fremme de multinationale virksomheders rolle med hensyn til at finde varige løsninger på problemerne med børnearbejde. I den sammenhæng er indsatsen for at hæve uddannelsesniveaet for børn i værtslandene særligt vigtig.

53. Afsnit 1d) anbefaler, at virksomhederne bidrager til afskaffelse af alle former for tvangsarbejde. Det er endnu et af principperne udledt fra ILO-erklæringen fra 1998. Referencen til denne grundlæggende arbejdsret baseres på ILO-konvention nr. 29 fra 1930 og 105 fra 1957. Konvention nr. 29 pålægger regeringerne at "afskaffe alle former for tvangsarbejde inden for den kortest mulige periode", og konvention nr. 105 kræver, at de skal "afskaffe og undlade at benytte nogen form for tvangsarbejde" til en række navngivne formål (for eksempel som middel til politisk tvang eller strafarbejde), og "at træffe effektive foranstaltninger til at sikre øjeblikkelig og fuldstændig afskaffelse [heraf]". Samtidig underforstås det, at ILO er det kompetente organ til at behandle de problemstillinger, der er i forbindelse med fængselsarbejde, særligt vedrørende ansættelse af indsatte hos (eller at stille dem til rådighed for) privatpersoner, i virksomheder eller i foreninger.
54. Henvisningen til princippet om ligebehandling i beskæftigelse og erhverv i afsnit 1e gælder for blandt andet ansættelse, opgavetildeling, afskedigelse, aflønning og personalegoder, forfremmelse, overførelse eller forflytning, firing, uddannelse og pension. Listen over ugyldige grunde til forskelsbehandling, der er sammensat på baggrund af ILO-konvention nr. 111 fra 1958, ILO's konvention om moderskabsbeskyttelse nr. 183 fra 2000, konvention 159 fra 1983 om beskæftigelse af handicappede, henstilling nr. 162 fra 1980 om ældre arbejdstagere og henstilling nr. 200 vedrørende HIV og AIDS på arbejdspladsen fra 2010, fastslår, at enhver form for forskelsbehandling, udelukkelse eller præference med baggrund heri, udgør en overtrædelse af de nævnte konventioner, anbefalinger og bestemmelser. Begrebet "anden status" i *Retningslinjerne* refererer til tilhørsforhold til fagforening og personoplysninger som alder, handicap, graviditet, civilstand, seksuel orientering eller HIV-status. Ifølge bestemmelserne i afsnit 1e forventes virksomhederne, at fremme lige muligheder for kvinder og mænd med særlig vægt på brug af samme kriterier for udvælgelse, aflønning og forfremmelse samt undladelse af diskrimination eller afskedigelse på baggrund af ægteskab, graviditet eller forældreskab.

55. Ifølge kapitlets afsnit 2c) forventes oplysninger videregivet af virksomhederne til medarbejderne eller deres repræsentanter, at give et "reelt og retvisende billede" af virksomhedens situation. Det vedrører følgende: virksomhedens struktur, dens økonomiske og finansielle situation og fremtidsudsigter, ansættelsestendenser og forventede væsentlige driftsmæssige ændringer, under hensyntagen til lovmæssige fortrolighedskrav. Fortrolighedshensyn kan indebære, at oplysningerne om visse punkter ikke videregives, eller videregives i begrænset omfang.
56. Henvisningen til arbejdstagerdeltagelse via høringsprocedurer i kapitlets afsnit 3 baseres på ILO's henstilling nr. 94 fra 1952 om høringsprocedurer og samarbejde mellem arbejdsgivere og arbejdstagere på virksomhedsniveau. Afsnittet baseres derudover på en bestemmelse i ILO MNE-erklæringen. Høringsprocedurerne må ikke træde i stedet for arbejdstagernes ret til at forhandle ansættelsesvilkår og -betingelser. Afsnit 8 indeholder ligeledes en anbefaling om høringsprocedurer vedrørende ansættelsesformer.
57. I afsnit 4 forudsættes det, at standarder for beskæftigelse og arbejdsmarkedsforhold omfatter aftaler om aflønning og arbejdstid. Afsnittet om arbejdsmiljø indebærer, at de multinationale virksomheder forventes at følge eksisterende lovmæssige standarder og industrinormer med henblik på, at minimere risikoen for ulykker og arbejdsrelateret sygdom, der skyldes, har sammenhæng med eller opstår i forbindelse med ansættelsesforholdet. Virksomhederne opfordres til at arbejde på, at styrke arbejdsmiljøindsatsen i alle virksomhedens aktiviteter, også i tilfælde hvor der ikke er formelle lovkrav herom i de lande, hvor virksomhederne opererer. Virksomhederne opfordres ligeledes til, at respektere arbejdstagernes mulighed for, at forlade en arbejdssituation, når der er rimelig grund til at formode, at den udgør en overhængende og alvorlig sundhedsmæssig eller sikkerhedsmæssig fare. Sundhed og sikkerhed er vigtige områder og dækkes af flere anbefalinger, der således supplerer hinanden, og derfor omtales områderne også i andre kapitler i *Retningslinjerne*, navnlig i kapitlerne om forbrugerinteresser og miljø. ILO's henstilling nr. 194 fra 2002 indeholder en vejledende liste over arbejdsbetingede sygdomme samt praksisregler og vejledninger, der kan anvendes af virksomhederne ved implementering af *Retningslinjernes* anbefaling.
58. Anbefalingen i kapitlets afsnit 5 henstiller til, at de multinationale virksomheder rekrutterer en passende andel af deres medarbejdere lokalt, herunder ledere, og tilbyder dem uddannelse. Ordlyden i afsnittet om uddannelse og kompetenceniveauer supplerer teksten i afsnit A.4 i kapitlet om generelle politikker, der omhandler udvikling af

menneskelig kapital. Anbefalingen vedrørende lokal arbejdskraft supplerer teksten om lokal kapacitetsopbygning i afsnit A.3 i kapitlet om generelle politikker. I overensstemmelse med ILO's henstilling om personaleudvikling nr. 195 fra 2004 opfordres virksomhederne ligeledes til i videst muligt omfang at investere i uddannelse og livslang læring og sikre lige adgang til uddannelse for kvinder og andre sårbare grupper såsom unge, lavtuddannede, handicappede, indvandrere, ældre arbejdstagere og oprindelige folk.

59. Afsnit 6 anbefaler, at virksomhederne med rimeligt varsel skal meddele medarbejderrepræsentanter og relevante regeringsmyndigheder om ændringer i deres aktiviteter, der kan have væsentlig indvirkning på medarbejdernes levevilkår, navnlig i tilfælde af lukning af afdelinger, hvor der er tale om omfattende afskedigelser. Ifølge afsnittets ordlyd er formålet med bestemmelsen, at give mulighed for samarbejde om at begrænse effekten af sådanne ændringer. Det er et vigtigt princip, der i vid udstrækning afspejles i lovgivning og anvendt praksis på arbejdsmarkedsområdet i de tilsluttede lande. Metoderne til at sikre mulighed for et gavnligt samarbejde er dog forskellige fra land til land. I afsnittet bemærkes det endvidere, at det, afhængigt af omstændighederne i den konkrete situation, vil være passende, hvis ledelsen kan varsle ændringerne, inden den endelige beslutning træffes. I mange af de tilsluttede lande omfatter arbejdsmarkedslovgivningen og anvendt praksis bestemmelser om varsling af ændringer, inden den endelige beslutning træffes. Det er dog ikke det eneste middel til, at sikre mulighed for, at etablere et gavnligt samarbejde for, at begrænse effekten af sådanne beslutninger. I andre tilsluttede lande omfatter lovgivningen og anvendt praksis andre midler såsom faste høringsperioder, der skal gennemføres, før en sådan beslutning kan gennemføres.

VI. Miljø

Virksomhederne bør, inden for rammerne af love, forskrifter og administrativ praksis i de lande, hvor de driver virksomhed, og under henvisning til relevante internationale aftaler, principper, målsætninger og standarder, i passende omfang tilgodese behovet for, at beskytte miljøet og menneskers sundhed og sikkerhed, og generelt drive virksomhed på en måde, så de bidrager til det overordnede mål om bæredygtig udvikling. Virksomhederne skal især:

1. Oprette og vedligeholde et til virksomheden passende miljøstyringssystem omfattende:
 - a) indsamling og evaluering af passende og rettidig information om de miljø-, sundheds- og sikkerhedsmæssige virkninger af deres aktiviteter,
 - b) fastsættelse af målbare målsætninger og, hvor det er relevant, mål for en forbedret miljøpræstation og ressourceudnyttelse, herunder regelmæssig vurdering af målsætningernes fortsatte relevans. Hvor det er passende, skal målene være i overensstemmelse med relevante nationale politikker og internationale miljøforpligtelser
 - c) regelmæssig overvågning og verificering af fremgangen i forhold til indfrielse af de miljø-, sundheds- og sikkerhedsmæssige mål eller målsætninger.
2. Under hensyntagen til omkostninger, fortrolighed og beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder:
 - a) formidle passende, målbare, verificerbare (hvor det er relevant) og rettidige oplysninger til offentligheden og medarbejderne om mulige miljø-, sundheds- og sikkerhedsvirkninger afledt af virksomhedens aktiviteter, herunder eventuelt beretning om fremskridt med hensyn til at forbedre miljøpræstation
 - b) rettidigt og i passende omfang rådføre sig og kommunikere med de samfund, der påvirkes direkte af virksomhedernes miljø-, sundheds- og sikkerhedspolitik og implementeringen heraf.

3. Vurdere og gennem virksomhedens beslutningsprocesser håndtere forudseelige miljø-, sundheds- og sikkerhedsmæssige virkninger, afledt af virksomhedens processer, varer og tjenesteydelser i hele livscyklussen, med henblik på at undgå virkningerne eller afhjælpe disse i tilfælde, hvor virkningerne er uundgåelige. Hvis de foreslåede aktiviteter kan få betydelige miljø-, sundheds- eller sikkerhedsmæssige konsekvenser, og hvis de kræver godkendelse af en kompetent myndighed, skal virksomhederne udarbejde en passende miljøkonsekvensanalyse.
4. I overensstemmelse med den videnskabelige og tekniske viden om de pågældende risici, og i tilfælde, hvor der er fare for alvorlig skade på miljøet, når menneskers sundhed og sikkerhed også tages i betragtning, undlade at anvende et utilstrækkeligt videnskabeligt grundlag som begrundelse for, at udsætte omkostningseffektive tiltag til at forebygge eller afhjælpe sådanne skadevirkninger.
5. Opretholde beredskabsplaner til forebyggelse, afhjælpning og styring af alvorlige skadevirkninger på miljø og sundhed afledt af deres aktiviteter, herunder ulykker og nødsituationer, samt mekanismer til øjeblikkelig indberetning til de kompetente myndigheder.
6. Løbende arbejde på at forbedre den samlede miljøpræstation på virksomhedsniveau og, hvor det er relevant, i hele leverandørkæden, ved at fremme aktiviteter såsom, at:
 - a) indføre teknologier og operationelle procedurer i alle dele af virksomheden, der afspejler standarder for miljøpræstation i de dele af virksomheden, der præsterer bedst
 - b) udvikle og udbyde produkter og tjenesteydelser, der ikke har utilsigtede miljøvirkninger, er sikre ved korrekt brug, nedbringer udledningen af drivhusgasser, er effektive med hensyn til forbrug af energi og naturressourcer, kan genbruges, genanvendes eller bortskaffes sikkert
 - c) fremme en højere kendskabsgrad blandt kunderne med hensyn til miljøpåvirkningen ved at bruge virksomhedens produkter og tjenesteydelser, blandt andet ved at tilvejebringe præcise oplysninger om produkterne (for eksempel om drivhusgasudledning, biodiversitet, ressourceeffektivitet eller andre miljøfaktorer)
 - d) undersøge og vurdere metoder til at forbedre virksomhedens miljøpræstation på lang sigt, for eksempel ved at udvikle strategier

til reduktion af drivhusgasudledningen, effektiv ressourceudnyttelse og genbrug, substitution eller nedsat forbrug af giftige stoffer eller biodiversitetsstrategier.

7. Tilbyde passende uddannelse og træning til medarbejderne i emner vedrørende miljø, sundhed og sikkerhed, herunder håndtering af farlige stoffer og forebyggelse af miljøuheld, samt vedrørende miljøstyring generelt, for eksempel procedurer til evaluering af miljøpåvirkning, PR-arbejde og miljøteknologier.
8. Bidrage til udviklingen af en miljøvenlig og økonomisk effektiv, offentlig politik, for eksempel gennem partnerskaber eller initiativer til fremme af miljøbevidsthed og miljøbeskyttelse.

Kommentarer til miljø

60. Teksten i kapitlet om miljø afspejler generelt de principper og målsætninger, der er fastlagt i Rioerklæringen om miljø og udvikling, Agenda 21 (i Rioerklæringen). Den tager også højde for Århuskonventionen om adgang til oplysninger, offentlighedens medvirken til beslutningstagning og klageadgang på miljøområdet, og afspejler standarder indeholdt i instrumenter som for eksempel ISO-standarderne for miljøledelse.
61. Sund miljøledelse er et vigtigt element i bæredygtig udvikling, og ses i stigende grad som både et ansvar og en række muligheder for virksomhederne. De multinationale virksomheder har en rolle i begge henseender. Virksomhedernes ledelse skal derfor give miljøindsatsen passende fokus i deres strategier. At forbedre miljøpræstationen kræver en systematisk tilgang og fokus på løbende, at forbedre systemet. Et miljøledelsessystem udgør den interne ramme for styring af virksomhedens miljøpåvirkning og for integration af miljøhensyn på operationelt plan. Når systemet er etableret, er det aktionærernes, medarbejdernes og samfundets sikkerhed for, at virksomheden gør en aktiv indsats for, at skåne miljøet mod virkningerne af dens aktiviteter.
62. Udover en forbedret miljøpræstation kan implementering af et miljøledelsessystem give virksomhederne en række økonomiske fordele i form af lavere drifts- og forsikringsomkostninger, forbedret energi- og ressourceregnskab, lavere omkostninger til overholdelse af regler og ansvar, lettere adgang til kapital og kompetencer, større kundetilfredshed og bedre relationer til samfund og presse.
63. I *Retningslinjernes* kontekst skal "sund miljøledelse" tolkes i bredest mulige forstand, og begrebet dækker aktiviteter til styring, både af de

direkte og indirekte miljøpåvirkninger af virksomhedens aktiviteter på lang sigt, herunder både forebyggelse og bekæmpelse af forurening samt ressourcestyring.

64. I de fleste virksomheder er der behov for et internt kontrolsystem til at styre virksomhedens aktiviteter. Miljøledelsesdelen kan blandt andet fastlægge mål for en bedre miljøpræstation og regelmæssig overvågning af målopfyldelse.
65. Oplysninger om virksomhedernes aktiviteter, og om deres relationer med underleverandører og deres leverandører, og den deraf afledte miljøpåvirkning er et vigtigt middel til at opbygge offentlig tillid. Effekten er størst, når oplysningerne er transparente, og når processen indbyder til aktiv deltagelse af interessentgrupper som medarbejdere, kunder, leverandører, underleverandører, lokale samfundsgrupper og offentligheden generelt, så virksomheden skaber et klima med langsigtet tillid og bredt kendskab til miljøspørgsmål af fælles interesse. Rapportering og kommunikation er særligt vigtige tiltag, når der er tale om knappe eller truede miljøaktiver i regional, national eller international sammenhæng, og standarder for rapportering som f.eks. Global Reporting Initiative indeholder en række nyttige henvisninger.
66. Virksomhederne har forskellige muligheder for at formidle præcise produktinformationer såsom frivillige mærknings- eller certificeringsordninger. Ved brug af sådanne instrumenter skal virksomhederne tage højde for deres sociale og økonomiske effekt i udviklingslandene og for eksisterende, internationalt anerkendte standarder.
67. De normale forretningsaktiviteter kan omfatte en *forhåndsevaluering* af den mulige miljøpåvirkning af virksomhedens aktiviteter. Virksomhederne gennemfører ofte relevante miljøvurderinger, også selvom der ikke er lovkrav herom. Virksomhedernes miljøvurderinger kan indeholde en generel og fremadrettet vurdering af de mulige miljøpåvirkninger af virksomhedens aktiviteter, samt af underleverandørers og leverandørers aktiviteter, hvor relevante problemområder fremhæves, og alternativer og begrænsningsforanstaltninger undersøges for, at undgå eller afhjælpe negative miljøpåvirkninger. *Retningslinjerne* anerkender også, at multinationale virksomheder i et vist omfang er ansvarlige gennem resten af produktets livscyklus.
68. Flere instrumenter, der er vedtaget af de lande, der er tilsluttet *Retningslinjerne*, herunder princip 15 i Rioerklæringen om miljø og udvikling, nævner en "forsigtighedstilgang". Ingen af instrumenterne er

rettet eksplicit mod virksomhederne, men virksomhedernes bidrag er underforstået i dem alle.

69. *Retningslinjernes* grundlæggende præmis er, at virksomhederne skal handle hurtigst muligt og proaktivt, for eksempel for at undgå alvorlige eller irreversible miljøpåvirkninger, som følge af deres aktiviteter. Men da *Retningslinjerne* er direkte rettet mod virksomhederne, udtrykker ingen af de eksisterende instrumenter anbefalingen på helt samme måde. *Retningslinjerne* er altså baseret på, men ikke en direkte gengivelse af, et af de eksisterende instrumenter.
70. Det er ikke hensigten, at *Retningslinjerne* skal omfortolke de eksisterende instrumenter, eller pålægge nye forpligtelser eller mønstereksempler på regeringernes vegne – de har udelukkende til formål, at fremsætte en anbefaling til, hvordan forsigtighedsprincippet kan implementeres på virksomhedsniveau. Da processen er i en tidlig fase, medgives det, at der bør være en vis fleksibilitet i anvendelsen ud fra den specifikke kontekst. Det anerkendes også, at regeringerne fastlægger de generelle rammer på området, og har ansvar for løbende, at rådføre sig med interessenterne om, hvordan man bedst tilpasser indsatsen fremover.
71. *Retningslinjerne* opfordrer også virksomhederne til, at arbejde på, at styrke miljøindsatsen i alle virksomhedens aktiviteter, også i tilfælde hvor der ikke er formelle lovkrav herom i de lande, hvor virksomhederne opererer. I den sammenhæng skal virksomhederne tage højde for deres sociale og økonomiske indvirkning i udviklingslandene.
72. For eksempel har de multinationale virksomheder ofte adgang til eksisterende og innovative teknologier eller driftsmetoder, der ved udbredelse kunne bidrage til, at forbedre miljøpræstationen generelt. De multinationale virksomheder betragtes ofte som førende inden for deres felt, og derfor må den mulige effekt som "mønstervirksomhed" for andre virksomheder ikke undervurderes. Ved at sikre, at miljøet i de lande, hvor de multinationale virksomheder er til stede, også tilgodeses ved brug af tilgængelige og innovative teknologier og processer, har man et effektivt middel til at skabe et positivt klima for internationale investeringer mere generelt.
73. Virksomhederne spiller en vigtig rolle med hensyn til at uddanne medarbejderne i miljøspørgsmål. De opfordres til, at løfte ansvaret så bredt som muligt, navnlig inden for områder, der har direkte indflydelse på menneskers sundhed og sikkerhed.

VII. Bekæmpelse af bestikkelse og pengeafpresning

Virksomhederne bør ikke, hverken direkte eller indirekte, tilbyde, love, give eller kræve bestikkelse eller uberettigede fordele af nogen art for at skaffe eller fastholde forretningsaftaler eller andre uretmæssige gevinster. Virksomhederne skal også afslå forslag om bestikkelse eller afpresning. Virksomhederne skal især:

1. Undlade at tilbyde, love eller give uretmæssige økonomiske eller andre fordele til tjenestemænd eller forretningspartners medarbejdere. På samme måde skal de undlade at udbede sig, aftale eller acceptere uretmæssige økonomiske eller andre fordele fra tjenestemænd eller forretningspartners medarbejdere. Virksomhederne må ikke benytte tredjeparter som f.eks. agenter eller andre mellemmand, konsulenter, repræsentanter, distributører, konsortier, entreprenører eller leverandører og joint venture-partnere til, at formidle uretmæssige eller andre fordele til tjenestemænd eller forretningspartners medarbejdere eller til disses familiemedlemmer eller samarbejdspartnere.
2. Udvikle og implementere passende interne kontroller, programmer for etisk adfærd og regeloverholdelse eller tiltag til forebyggelse og afsløring af bestikkelse, der er udarbejdet på baggrund af en risikovurdering ud fra virksomhedens individuelle forhold, navnlig virksomhedens risiko for, at blive indblandet i bestikkelse (f.eks. geografisk placering og industrisektor). De interne kontroller, programmer for etisk adfærd og regeloverholdelse eller forholdsregler skal omfatte et system med økonomi- og regnskabsprocedurer, herunder et internt kontrolsystem, der sikrer overholdelse af god regnskabsskik, bogføring og regnskabsaflæggelse, så eventuel bestikkelse ikke kan sløres i regnskaberne. Virksomhedens individuelle forhold og den konkrete risiko for bestikkelse skal løbende overvåges og genvurderes efter behov for at sikre, at virksomhedens interne kontroller, programmer for etisk adfærd og regeloverholdelse eller forholdsregler tilpasses, og fortsat er effektive samt, for at begrænse risikoen for, at virksomheden indblandes i bestikkelse og pengeafpresning.
3. Via intern virksomhedskontrol, programmer for etisk adfærd og regeloverholdelse eller andre tiltag, forbyde eller fraråde betaling af

småbeløb (smørelsespenge), hvilket generelt er ulovligt i de lande, hvor betalingerne foregår, og, hvis sådanne betalinger benyttes, anføre beløbene korrekt i økonomi- og regnskabstallene.

4. Under hensyntagen til den særlige bestikkelsesrisiko, som virksomheden står overfor, sikre udvisning af korrekt dokumenteret nødvendig omhu ved ansættelse af agenter samt løbende opsyn med disse i passende omfang, samt sikre, at agenterne aflønnes i passende omfang og udelukkende for legitime ydelser. Hvor det er relevant, bør der føres en liste over agenter, der medvirker ved transaktioner med offentlige organer og statsejede virksomheder. Listen stilles til rådighed for de kompetente myndigheder i overensstemmelse med gældende krav om offentliggørelse.
5. Øge gennemsigtigheden i deres aktiviteter til bekæmpelse af bestikkelse og pengeafpresning. Det kan blandt andet ske ved offentlige udtalelser mod bestikkelse og pengeafpresning, og ved at give indsigt i virksomhedens ledelsessystemer og interne kontroller, programmer for etisk adfærd og regeloverholdelse, eller forholdsregler som støtte for indsatsen. Virksomhederne skal ligeledes fremme åbenhed og dialog med offentligheden med det formål, at opbygge kendskab til og samarbejde om bekæmpelse af bestikkelse og pengeafpresning.
6. Fremme medarbejdernes kendskab til, og overholdelse af, virksomhedens politikker og interne kontroller, programmer for etisk adfærd og regeloverholdelse og tiltag til bekæmpelse af bestikkelse og pengeafpresning, ved i passende omfang, at formidle viden om sådanne politikker, programmer eller forholdsregler samt gennem uddannelse og sanktioner.
7. Undlade at yde ulovlige bidrag til kandidater til offentlige embeder eller til politiske partier eller andre politiske organisationer. Bidrag til politiske formål skal fuldt ud opfylde kravene til offentliggørelse, og skal indberettes til virksomhedens øverste ledelse.

Kommentarer til bekæmpelse af bestikkelse og pengeafpresning

74. Bestikkelse og korruption er skadeligt for demokratiske institutioner og sund virksomhedsledelse. Det bremser investeringerne og forvrider den internationale konkurrence. Især kan omlægning af midler via korruption underminere borgernes forsøg på, at øge den økonomiske, sociale eller miljømæssige velstand og hindre fattigdomsbekæmpelse. Virksomhederne spiller en vigtig rolle i bekæmpelsen af bestikkelse og korruption.

75. Høj moral, integritet og transparens i både den private og den offentlige sektor er nøglefaktorer i kampen mod bestikkelse og pengeafpresning. Erhvervslivet, ikke-statslige organisationer, regeringer og mellemstatslige organisationer samarbejder alle med henblik på, at styrke den offentlige opbakning i kampen mod korruption og for, at skabe øget transparens og offentlig opmærksomhed om de problemer, som bestikkelse og korruption afleder. Indførelse af god ledelsespraksis på koncernplan er også et vigtigt element i bestræbelserne på at skabe en kultur med god virksomhedsetik i virksomhederne.
76. *OECD-konventionen om bekæmpelse af bestikkelse af udenlandske tjenestemænd i forbindelse med internationale forretningstransaktioner (OECD-bestikkelseskonventionen)* trådte i kraft den 15. februar 1999. *OECD-bestikkelseskonventionen* og *OECD's henstilling vedrørende yderligere bekæmpelse af bestikkelse af udenlandske tjenestemænd i forbindelse med internationale forretningstransaktioner fra 2009 (OECD-bestikkelseshenstilling 2009)*, *OECD's henstilling vedrørende skattemæssige foranstaltninger til yderligere bekæmpelse af bestikkelse af udenlandske tjenestemænd i forbindelse med internationale forretningstransaktioner fra 2009* og *OECD's henstilling vedrørende bestikkelse og offentligt støttede eksportkreditter fra 2006* er de vigtigste OECD-instrumenter målrettet mod aktører, der tilbyder bestikkelse. Instrumenterne har til formål, at bekæmpe "tilbud" om bestikkelse til udenlandske tjenestemænd, og de enkelte lande opfordres til at tage ansvar for egne virksomheders aktiviteter, og for at styre forholdene i deres egen retskreds.⁶ Der er iværksat et program til gennemgribende og systematisk overvågning af landenes implementering af OECD-bestikkelseskonventionen med henblik på, at sikre en fuldstændig implementering af instrumenterne.

6. Ifølge konventionens ordlyd defineres "bestikkelse" som "...direkte eller gennem mellemmand at tilbyde, love eller give en tjenestemand uberettigede pengemæssige eller andre fordele, bestemt til den pågældende person eller en tredjepart, med henblik på at få tjenestemanden til at foretage eller undlade at foretage en handling i forbindelse med udøvelsen af tjenestepligter for at opnå eller fastholde forretninger eller andre uretmæssige fordele i forbindelse med gennemførelsen af internationale forretninger". Kommentarerne til konventionen (afsnit 9) præciserer, at "betaling af småbeløb, 'smørelsespenge', ikke betragtes som betalinger, med henblik på at 'opnå eller fastholde forretninger eller andre uretmæssige fordele', som anført i afsnit 1 og derfor heller ikke betragtes som en overtrædelse. Den type betalinger, som i nogle lande benyttes for at fremskynde visse processer hos embedsfolk, f.eks. udstedelse af licenser og tilladelser, er generelt ulovlige i de pågældende lande. Andre lande kan og bør medvirke til, at afskaffe den type undergravende praksis for eksempel ved at støtte programmer for god forvaltning. ...".

77. *OECD-henstillingen* fra 2009 anbefaler især, at regeringerne opfordrer deres virksomheder til at udvikle og indføre passende interne kontroller, programmer for etisk adfærd og regeloverholdelse eller tiltag til forebyggelse og afsløring af bestikkelse fra udlandet, med inddragelse af afsnittet *Good Practice Guidance on Internal Controls, Ethics and Compliance* i bilag II i *OECD-henstillingen* fra 2009. Denne *Good Practice Guidance* er henvendt til virksomheder samt virksomhedsorganisationer og brancheforeninger, og beskriver god praksis i effektiv intern kontrol, programmer for etisk adfærd og regeloverholdelse, samt tiltag til forebyggelse og afsløring af bestikkelse fra udlandet.
78. Den private sektor og initiativer i civilsamfundet kan også bistå virksomhederne i at udvikle og implementere effektive anti-bestikkelsespolitikker.
79. *FN's Antikorrupsions-Konvention (UNCAC)*, der trådte i kraft den 14. december 2005, beskriver en bred vifte af standarder, foranstaltninger og regler til bekæmpelse af korruption. Ifølge *UNCAC* forpligter de deltagende stater sig til, at forbyde deres tjenestemænd at modtage bestikkelse, og ligeledes til, at forbyde virksomhederne, at bestikke landets egne tjenestemænd, udenlandske tjenestemænd og tjenestemænd i offentlige internationale organisationer, samt til at forbyde bestikkelse mellem private. *UNCAC* og *OECD-bestikkelseskonventionen* supplerer og understøtter hinanden.
80. For at modvirke efterspørgsel af bestikkelse, er god forvaltning en vigtig byggesten, der kan forebygge, at virksomhederne bliver bedt om at betale bestikkelse. Virksomhederne kan støtte kollektive initiativer mod bestikkelse og afpresning. Både hjemlandets og værtslandets regeringer bør bistå virksomheder, der udsættes for afpresning eller bestikkelse. Afsnittet *Good Practice Guidance on Specific Articles of the Convention* i bilag I til *OECD-henstillingen om bestikkelse fra 2009* fastslår, at landene ved implementering af *OECD-bestikkelseskonventionen* skal sikre, at der ikke er mulighed for at forsvare eller tillade undtagelser, når udenlandske tjenestemænd anmoder om bestikkelse. Derudover kræver *UNCAC*, at anmodning om bestikkelse fra landets egne tjenestemænd gøres strafbart.

VIII. Forbrugerinteresser

Over for forbrugerne skal virksomhederne følge reglerne for rimelig handelspraksis og god markedsføringsskik, og de skal iværksætte de nødvendige tiltag for at sikre kvalitet og pålidelighed i produkter og serviceydelser. Virksomhederne skal især:

1. Sikre, at de produkter og tjenesteydelser, de leverer, overholder alle aftalte eller lovmæssige standarder for forbrugersundhed og sikkerhed, herunder regler for sundhedsadvarsler og sikkerhedsoplysninger.
2. Tilvejebringe præcise, verificerbare og forståelige oplysninger, der er tilstrækkelige til, at forbrugerne kan træffe en kvalificeret købsbeslutning, herunder oplysninger om pris og, hvor det er relevant, indhold, sikker brug, miljøegenskaber, vedligeholdelse, opbevaring og bortskaffelse af varer og serviceydelser. Når det er muligt, skal oplysningerne fremlægges, så forbrugerne får mulighed for at sammenligne produkter.
3. Give forbrugerne adgang til rimelig, brugervenlig, rettidig og effektiv udenretlig tvistløsnings- og klagemuligheder uden unødvendige omkostninger eller besvær.
4. Undlade at lave fremstillinger eller udeladelser eller anvende anden praksis, der er vildledende, svigagtig eller urimelig.
5. Støtte indsatsen for at fremme forbrugeroplysning på områder knyttet til deres forretningsaktiviteter med henblik på *blandt andet* at give forbrugerne bedre muligheder for, at: *i)* træffe kvalificerede købsbeslutninger ved komplekse varer, tjenester og markeder, *ii)* opnå større kendskab til den økonomiske, miljømæssige og sociale effekt af deres beslutning, *iii)* støtte bæredygtigt forbrug.
6. Respektere privatlivets fred og træffe rimelige foranstaltninger til at beskytte persondata, som virksomhederne indsamler, opbevarer, behandler eller videregiver.
7. Samarbejde fuldt ud med de offentlige myndigheder for at forebygge og bekæmpe vildledende markedsføringspraksis (herunder vildledende reklamer og svindel), og forebygge eller begrænse alvorlige trusler mod

menneskers sundhed og sikkerhed, eller mod miljøet i forbindelse med forbrug, anvendelse eller bortskaffelse af virksomhedernes varer og serviceydelser.

8. Ved anvendelse af ovenstående principper, tage højde for i) sårbare og dårligt stillede forbrugeres behov, ii) særlige forbrugerproblemer i forbindelse med e-handel.

Kommentarer til forbrugerinteresser

81. Kapitlet om forbrugerinteresser i OECD's *Retningslinjer* for multinationale virksomheder baseres på arbejdet i OECD's komité for forbrugerpolitik og OECD's komité for finansmarkederne samt arbejdet i andre internationale organisationer, blandt andet Det Internationale Handelskammer, Den Internationale Standardiseringsorganisation og FN (dvs. FN's *retningslinjer for forbrugerbeskyttelse*, udvidet i 1999).
82. Kapitlet anerkender, at forbrugertilfredshed og relaterede interesser er det fundamentale grundlag for succesrige virksomheder. Det beskriver også, at forbrugermarkeder for varer og serviceydelser har udviklet sig gennemgribende over tid. Lovmæssige reformer, mere åbne, globale markeder, udvikling af nye teknologier og væksten i forbrugerservice har været nøglefaktorer bag udviklingen, så forbrugerne nu har flere valgmuligheder og en række andre fordele, der følger af en mere åben konkurrence. Samtidig har forandringshastigheden og den øgede kompleksitet på mange markeder, generelt gjort det sværere for forbrugerne, at sammenligne og vurdere varer og serviceydelser. Demografisk har forbrugerne også forandret sig over tid. Børn som forbrugergruppe har tiltagende vægt i markedet, og det samme har det stigende antal seniorer. Selvom forbrugerne generelt er blevet mere veluddannede, mangler mange stadig læsevner og talforståelse for at kunne gennemskue det moderne, komplekse og informationsintensive marked. Derudover viser mange forbrugere en stigende interesse for virksomhedernes standpunkt og aktiviteter inden for en lang række økonomiske, sociale og miljørelaterede emner, som påvirker deres præferencer i valg af varer og serviceydelser.
83. Første del af kapitlet pålægger virksomhederne at følge rimelig handelspraksis og god markedsføringsskik, og sikre kvalitet og pålidelighed i deres produkter og serviceydelser. Det understreges, at principperne gælder for både varer og serviceydelser.
84. Afsnit 1 understreger vigtigheden af, at virksomhederne overholder standarder for sundhed og sikkerhed, samt vigtigheden af, at produkterne

indeholder relevante sundheds- og sikkerhedsinformationer til forbrugerne.

85. Afsnit 2 omhandler offentliggørelse af oplysninger. Virksomhederne pålægges at sikre forbrugerne et tilstrækkeligt informationsgrundlag til, at kunne træffe kvalificerede købsbeslutninger. Hvor det er relevant, omfatter det også oplysninger om økonomiske risici forbundet med et produkt. I nogle tilfælde er virksomhederne derudover underlagt lovkrav om, at tilvejebringe oplysninger på en måde, der giver forbrugerne mulighed for, at foretage en direkte sammenligning af varer eller serviceydelser (f.eks. enhedspriser). I tilfælde, hvor der ikke er lovgivet på området, opfordres virksomhederne til over for forbrugerne, at præsentere oplysningerne på en måde, så det bliver let for forbrugerne, at sammenligne varer og serviceydelser, og udregne den samlede pris for et produkt. Det bemærkes, at det, der anses for en "tilstrækkelig" informationsmængde, kan ændres over tid, og at virksomhederne skal tilpasse sig til udviklingen. Alle produkt- og miljøegenskaber, som virksomhederne hævder at levere, skal være veldokumenterede eller baseret på relevante test. Ud fra forbrugernes stigende interesse for miljøspørgsmål og bæredygtig udvikling bør virksomhederne, hvor det er relevant, formidle oplysninger om produkternes miljøegenskaber. Det kan være oplysninger om energieffektivitet og genbrugsandelen i et produkt og, for fødevarers vedkommende, oplysninger om dyrknings- eller opdrætsmetoder.
86. Virksomhedernes adfærd inddrages i stigende grad i forbrugernes købsbeslutning. Virksomhederne opfordres derfor til, at informere om de initiativer, de har iværksat for, at integrere sociale og miljømæssige hensyn i forretningsaktiviteterne, samt øvrige bæredygtighedstiltag. Kapitel III i *Retningslinjerne* om offentliggørelse af oplysninger er relevant i den sammenhæng. Her opfordres virksomhederne til at kommunikere deres værdier og virksomhedsetiske regler til offentligheden, blandt andet information om virksomhedens politik på det sociale, etiske og miljømæssige område og andre adfærdskodekser, som virksomheden følger. Virksomhederne opfordres til, at gøre informationen sprogligt lettilgængelig og i et format, der appellerer til forbrugerne. Man ønsker, at flere virksomheder skal rapportere på områderne og målrette informationen til forbrugerne.
87. Afsnit 3 gengiver indholdet i OECD-Rådets *henstilling om bilæggelse af forbrugertvister og søgsmål* fra 2007. Henstillingen opstiller en ramme for udvikling af effektive metoder til behandling af forbrugerklager, blandt andet en række handlinger, som industrien kan foretage på området. Det bemærkes, at de mekanismer, som mange virksomheder har etableret til løsning af forbrugertvister, har bidraget til at øge

forbrugernes tilfredshed og tillid til virksomhederne. Mekanismerne tilbyder en bilæggelsesordning, der er lettere at gennemføre end retssager, som ofte kan være bekostelige, vanskelige og tidskrævende for alle involverede parter. For at de udenretlige mekanismer kan være effektive, skal forbrugerne imidlertid kende til dem, og de har brug for vejledning i, hvordan en klage indgives, navnlig ved grænseoverskridende eller flerdimensionale transaktioner.

88. Afsnit 4 omhandler vildledende, svigagtig og andre former for urimelig handelspraksis. Den type praksis kan virke markedsforvridende til ulempe for både forbrugerne og de ansvarlige virksomheder, og bør undgås.
89. Afsnit 5 omhandler forbrugeroplysning, der i stigende grad bliver vigtig på grund af mange markeders og produkters stigende kompleksitet. Regeringer, forbrugerorganisationer og mange virksomheder har anerkendt, at det er et fælles ansvar, og at de kan spille en vigtig rolle på området. Forbrugerne har svært ved at evaluere komplekse finansielle og andre typer produkter, og det har tydeliggjort, at det er vigtigt, at interessenterne samarbejder om, at styrke forbrugeroplysningen og hjælpe forbrugerne til, at træffe kvalificerede købsbeslutninger.
90. Afsnit 6 omhandler persondata. Virksomhederne indsamler og anvender i stigende grad persondata, delvist i kraft af internettets udbredelse og teknologiske fremskridt, og dermed bliver det endnu vigtigere, at beskytte forbrugernes persondata mod misbrug og sikkerhedsbrud.
91. Afsnit 7 fremhæver vigtigheden af, at virksomhederne samarbejder med offentlige myndigheder om at forebygge og bekæmpe vildledende markedsføring mere effektivt. Der opfordres også til samarbejde om, at forebygge eller begrænse trusler mod menneskers sundhed og sikkerhed og mod miljøet. Det gælder farer i forbindelse med bortskaffelse af varer samt forbrug og brug. Det understøtter vigtigheden af, at betragte hele produktets livscyklus.
92. I afsnit 8 opfordres virksomhederne til at tage sårbare og dårligt stillede forbrugere i betragtning i markedsføringen af varer og serviceydelser. Dårligt stillede og sårbare grupper er særlige forbrugere eller forbrugergupper, der på grund af personlige egenskaber eller omstændigheder (alder, mental eller fysisk kapacitet, uddannelse, indtægt, sprog eller geografisk placering) kan have særligt svært ved, at navigere på de moderne, globaliserede og informationsintensive markeder. Afsnittet fremhæver også mobilteknologiens og andre former for e-handels stigende betydning på de globale markeder. Handel via mobil og internet indebærer i stigende grad betydelige fordele. Regeringerne har brugt meget tid på at undersøge, hvordan man kan sikre, at forbrugerne

tilbydes en transparent og effektiv beskyttelse, som ikke er ringere ved e-handel end ved mere traditionelle handelsformer.

IX. Videnskab og teknologi

Virksomhederne skal:

1. Bestræbe sig på at sikre, at deres aktiviteter er forenelige med politikken for videnskab og teknologi (V&T) og planerne i de lande, hvor de opererer, og, hvor det er relevant, skal de bidrage til udviklingen af lokal og national, innovativ kapacitet.
2. Hvor det er praktisk muligt i forbindelse med deres forretningsaktiviteter vedtage praksis, der muliggør overførsel og hurtig udbredelse af teknologier og knowhow, under skyldig hensyntagen til beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.
3. Hvor det er relevant, udføre udviklingsarbejde inden for videnskab og teknologi i værtslandene for at opfylde de lokale markeders behov, samt ansætte lokal arbejdskraft i værtslandet i jobtyper inden for videnskab og teknologi, og understøtte deres uddannelse under hensyntagen til de kommercielle behov.
4. Ved udstedelse af licenser vedrørende intellektuel ejendomsret eller ved anden form for teknologioverførsel sikre, at det sker på rimelige vilkår og betingelser, og så det bidrager til den langsigtede, bæredygtige udvikling i værtslandet.
5. Hvor det er relevant i forhold til de kommercielle målsætninger opbygge tætte relationer med de lokale universiteter og offentlige forskningsinstitutioner, og indgå i fælles forskningsprojekter med den lokale industri eller brancheforeninger.

Kommentarer til videnskab og teknologi

93. I en videnbaseret og globaliseret økonomi, hvor nationale landegrænser kommer til at betyde mindre, er det afgørende, selv for små eller hjemmemarkedsorienterede virksomheder, at have adgang til, og kunne udnytte, ny teknologi og knowhow for, at kunne forbedre virksomhedens resultater. Det er ligeledes vigtigt for at opnå en samfundsøkonomisk effekt af de teknologiske fremskridt, herunder øget

produktivitet og jobskabelse inden for rammerne af den bæredygtige udvikling. De multinationale virksomheder er den vigtigste kanal til teknologioverførsel mellem lande. De bidrager til den nationale, innovative kapacitet i værtslandene ved at skabe, udbrede og bistå ved ibrugtagning af nye teknologier i de indenlandske virksomheder og institutioner. De multinationale virksomheders forsknings- og udviklingsaktiviteter kan, når de er velintegreret med de nationale innovationskræfter, bidrage til at fremme den økonomiske og sociale fremgang i værtslandene. Til gengæld skaber udviklingen af dynamiske innovationssystemer i værtslandet nye kommercielle muligheder for de multinationale virksomheder.

94. Hensigten med kapitlet bliver dermed, inden for rammerne af det økonomisk mulige, konkurrencehensyn og andre overvejelser, at opfordre de multinationale virksomheder til, at udbrede resultaterne af forsknings- og udviklingsaktiviteter i de lande, hvor de opererer, og derigennem bidrage til værtslandenes innovative kapacitet. I den sammenhæng kan teknologiudbredelse indebære kommercialisering af produkter, der indeholder ny teknologi, licensgivning til innovative processer, ansættelse og uddannelse af V&T-personale, og etablering af forsknings- og udviklingssamarbejder. Når de multinationale virksomheder sælger eller udsteder licenser til nye teknologier, bør det ikke blot ske på rimelige vilkår og betingelser, men virksomhederne opfordres også til, at tage hensyn til teknologiernes langsigtede effekt på udvikling, miljø og andre faktorer både i hjemland og værtsland. Gennem deres aktiviteter kan de multinationale virksomheder opbygge og forbedre den innovative kapacitet hos deres internationale datterselskaber og underleverandører. Derudover kan de multinationale virksomheder sætte fokus på vigtigheden af den lokale infrastruktur på V&T-området, både den fysiske og den institutionelle. I den sammenhæng kan de multinationale virksomheder bistå værtslandenes regeringer i formuleringen af politiske rammer til fremme af udviklingen af dynamiske innovationssystemer.

X. Konkurrence

Virksomhederne skal:

1. Udføre deres aktiviteter i overensstemmelse med alle gældende love og regler på konkurrenceområdet og overholde alle gældende konkurrencelove i retskredse, hvor deres aktiviteter kan have konkurrencebegrænsende virkning.
2. Undgå at indgå i eller oprette konkurrencebegrænsende aftaler mellem konkurrenter, herunder aftaler med det formål at:
 - a) fastsætte priser
 - b) afgive samordnede tilbud (ulovligt samordnede licitationer)
 - c) fastsætte produktionskvoter eller begrænsninger
 - d) dele eller opdele markeder ved tildeling af kunder, leverandører, territorier eller brancher
3. Samarbejde med undersøgende konkurrencemyndigheder ved, blandt andet og med forbehold for gældende love og fornødne garantier, at afgive svar så hurtigt og fuldstændigt som muligt på informationsforespørgsler og, ved brug af tilgængelige instrumenter såsom fraskrivelse af fortrolighed, hvor det er passende, fremme effektivt samarbejde mellem undersøgelsesmyndighederne.
4. Regelmæssigt gøre medarbejderne opmærksomme på vigtigheden af at overholde alle gældende konkurrencelove og -regler, og i særdeleshed uddanne virksomhedens øverste ledelse i konkurrenceforhold.

Kommentarer til konkurrence

95. Anbefalingerne fremhæver konkurrencelovgivningens og konkurrencereglernes store betydning for effektivt fungerende hjemmemarkeder og internationale markeder, og bekræfter vigtigheden af, at både nationale og multinationale virksomheder overholder sådanne love og regler. De har også til formål at sikre, at alle virksomheder er

bekendt med udviklingen med hensyn til konkurrencelovgivningens rækkevidde, retsmidler og sanktioner samt graden af samarbejde blandt konkurrencemyndigheder. Begrebet "konkurrencelov" anvendes om lovgivning, herunder både "antitrustregler" og "monopollovgivning", der blandt andet forbyder: a) konkurrencebegrænsende aftaler, b) misbrug af markedskraft eller dominans, c) erhvervelse af markedskraft eller dominans gennem andre midler end effektiv drift, d) fusioners og overtagelsers betydelige konkurrencebegrænsende effekt eller hindrende effekt på effektiv konkurrence.

96. Generelt forbyder konkurrencelovgivningen og konkurrencepolitikken: a) hard core-karteller, b) andre konkurrencebegrænsende aftaler, c) konkurrencebegrænsende adfærd, der udnytter eller udvider markedsdominans eller markedskraft, d) konkurrencebegrænsende fusioner og overtagelser. Ifølge OECD-Rådets henstilling af 1998 om effektive foranstaltninger mod hard core-karteller, C(98)35/FINAL, udgør konkurrencebegrænsende aftaler omhandlet i punkt a) hard core-karteller, men henstillingen tager højde for forskelle i landenes lovgivninger, herunder forskelle i lovmæssige fritagelser eller bestemmelser, der gør det muligt, at indrømme undtagelser eller give tilladelse til aktiviteter, der i øvrigt ville være forbudt. Anbefalingerne i nærværende *Retningslinjer* tilskynder ikke til, at virksomhederne skal udnytte sådanne lovmæssige undtagelser eller bestemmelser. Kategorierne i punkt b) og c) er mere generelle, fordi effekten af andre typer aftaler og af ensidig adfærd, er mere tvetydig, og der er en ringere grad af enighed om, hvad der skal betragtes som konkurrencebegrænsende.
97. Formålet med en konkurrencepolitik er, at bidrage til den generelle velstand og økonomiske vækst ved at sikre markedsforhold, hvor udbud, kvalitet og priser på varer og tjenesteydelser bestemmes af markedskræfterne. Ud over at indebære fordele for forbrugerne og retskredsens økonomi som helhed belønner et område med fri konkurrence også de virksomheder, der evner at reagere effektivt på efterspørgslen. Virksomhederne kan bidrage til processen med oplysninger og rådgivning, når regeringerne har love og politikker i udkast, der kan gøre markederne ineffektive eller på andre måder virke konkurrencebegrænsende på markedet.
98. Virksomhederne skal være opmærksomme på, at der løbende vedtages nye konkurrencelove, og at det efterhånden bliver almindeligt, at de nye love forbyder konkurrencebegrænsende aktiviteter i udlandet, hvis de har en negativ effekt på de lokale forbrugere. Samtidig gør både handel og investeringer på tværs af lande det mere sandsynligt, at konkurrencebegrænsende adfærd i en retskreds også vil have en skadelig

effekt i andre retskredse. Derfor bør virksomhederne tage højde for lovgivningen både i det land, hvor de driver virksomhed, og lovgivningen i alle andre lande, hvor deres aktiviteter kan have en effekt.

99. Endelig bør virksomhederne være opmærksomme på, at konkurrencemyndighederne i stigende omfang samarbejder om at afsløre og bekæmpe konkurrencebegrænsende aktiviteter. Se også: OECD-Rådets henstilling vedrørende samarbejde mellem medlemslandene vedrørende konkurrencebegrænsende praksis med virkning på den internationale handel, C(95)130/FINAL, OECD-Rådets henstilling om fusionskontrol, C(2005)34. Når konkurrencemyndighederne i flere retskredse efterforsker de samme aktiviteter, kan virksomhederne understøtte samarbejdet mellem myndigheder, og dermed fremme sunde og konsistente beslutninger og løsninger på konkurrenceområdet, og samtidig spare omkostninger for både regeringerne og virksomhederne.

XI. Beskatning

1. Det er vigtigt, at virksomhederne bidrager til de offentlige finanser i værtslandene gennem rettidige skattebetalinger. Navnlig skal virksomhederne overholde både ånd og ordlyd i skattelovgivning og regler i de lande, hvor de opererer. At overholde lovens ånd indebærer, at man udleder og følger hensigten med lovgivningen. Det forventes ikke, at virksomhederne skal betale større skatter end det lovmæssigt bestemte beløb ud fra en sådan fortolkning. Overholdelse af skatteloven indebærer blandt andet, at virksomhederne rettidigt skal levere relevante eller lovpligtige oplysninger til de relevante myndigheder til brug for korrekt fastsættelse af den skat, der skal pålignes i forbindelse med deres forretningsaktiviteter, og fastsætte interne afregningspriser efter armslængdeprincippet.
2. Virksomhederne bør indarbejde skatteforvaltning og regeloverholdelse som centrale elementer i deres overordnede ledelses- og risikostyringssystemer. Navnlig bør virksomhederne på bestyrelsesniveau formulere en strategi for styring af skatterisici for at sikre, at de økonomiske, lovmæssige og imagemæssige risici forbundet med selskabsbeskatningen i fuldt omfang identificeres og evalueres.

Kommentarer til beskatning

100. I forbindelse med beskatning indebærer det at agere som ansvarlig virksomhedsborger (good corporate citizenship), at virksomhederne skal overholde både ånd og ordlyd i skattelovgivning og regler i alle de lande, hvor de opererer, samarbejde med myndighederne, og stille relevante eller lovpligtige oplysninger til rådighed for dem. En virksomhed overholder ånden i skattelovgivningen og reglerne, hvis den tager de nødvendige skridt til at afkode intentionen med lovgivningen og fortolker skattereglerne i overensstemmelse med intentionen, under hensyntagen til lovens ordlyd og den relevante, nyere udvikling i lovgivningen. Virksomhedernes transaktioner må ikke være struktureret, så beskatningen heraf bliver i modstrid med de bagvedliggende økonomiske resultater af transaktionerne, medmindre der specifikt er

belæg herfor i lovgivningen. I de tilfælde skal virksomheden have belæg for at mene, at transaktionen er struktureret, så det skattemæssige resultat for virksomheden ikke er i modstrid med hensigten med lovgivningen.

101. Overholdelse af skattereglerne indebærer også samarbejde med skattemyndighederne og indberetning af de oplysninger, de kræver for at sikre en effektiv og retfærdig anvendelse af skattelovgivningen. Et sådant samarbejde kræver blandt andet, at der svares rettidigt og fyldestgørende på forespørgsler om oplysninger fra kompetente myndigheder i henhold til bestemmelserne i en skattetraktat eller aftale om udveksling af oplysninger. Pligten til at afgive oplysninger er dog ikke uden begrænsninger. Navnlig understreger *Retningslinjerne* sammenhængen mellem de oplysninger, der skal afgives, og deres relevans for håndhævelsen af de gældende skattelove. Hermed anerkendes det, at der skal være et rimeligt forhold mellem den byrde, virksomhederne pålægges i forbindelse med at overholde skattereglerne, og skattemyndighedernes behov for at have fuldstændige, opdaterede og præcise oplysninger som grundlag for håndhævelse af reglerne.
102. Virksomhedernes forpligtelse til samarbejde, gennemsigtighed og overholdelse af skattereglerne skal afspejles i risikostyringssystemer, strukturer og politikker. I koncerner har koncernbestyrelsen mulighed for at føre tilsyn med skatterisici på flere måder. Koncernbestyrelsen kan for eksempel proaktivt udarbejde passende principper for virksomhedens skattepolitik og etablere interne skattekontrollsystemer, så de ledelsesmæssige beslutninger i koncernens selskaber stemmer overens med bestyrelsens holdning til skattemæssige risici. Bestyrelsen skal informeres om alle potentielt væsentlige skatterisici, og der bør udnævnes ansvarlige for udførelsen af de interne skattekontrollfunktioner samt rapportering til bestyrelsen. En omfattende risikostyringsstrategi, der omfatter virksomhedens skatteforhold, vil ikke alene sætte virksomheden i stand til at udvise godt samfundssind, men også til at styre skattemæssige risici effektivt, og dermed undgå større økonomiske, lovgivningsmæssige ogagemæssige risici.
103. Et selskab i en multinational koncern i ét land kan have omfattende økonomiske mellemværender med andre koncernselskaber i andre lande. En sådan relation kan påvirke begge parter skattebetalinger. Tilsvarende kan myndighederne have behov for, at indhente oplysninger uden for deres egen retskreds for, at kunne vurdere relationen og fastlægge skattebetalingen for den virksomhed i den multinationale koncern, der har hjemsted i deres retskreds. Her begrænses de oplysninger, der skal opgives, til relevante eller lovpligtige oplysninger til hjælp for den konkrete vurdering af de økonomiske relationer mellem

selskaberne med henblik på, at beregne det enkelte koncernselskabs skattebetaling. De multinationale virksomheder skal samarbejde med hensyn til, at afgive de krævede oplysninger.

104. Interne afregningspriser er et særligt vigtigt emne i forbindelse med virksomheders medborgerskab (corporate citizenship) og beskatning. Den voldsomme stigning i den globale handel og grænseoverskridende direkte investeringer (og de multinationale virksomheders vigtige rolle heri) indebærer, at interne afregningspriser er en afgørende faktor for skattefastsættelsen for virksomheder i en multinational koncern, fordi den reelt påvirker fordelingen af skattegrundlaget mellem de lande, hvor den multinationale virksomhed opererer. Armslængdeprincippet, der omtales både i OECD modelkonventionen til undgåelse af dobbeltbeskatning og FN's dobbeltbeskatningskonventionsmodel mellem I- og U-lande, er den internationalt accepterede standard for udligning af indtjening mellem forbundne virksomheder. Med anvendelse af armslængdeprincippet undgås uretmæssig overførsel af indtjening og tab, og risikoen for dobbeltbeskatning minimeres. For at anvende princippet korrekt, skal de multinationale virksomheder samarbejde med skattemyndighederne, og afgive alle relevante eller lovpligtige oplysninger, vedrørende den metode til fastlæggelse af interne afregningspriser, der anvendes for internationale transaktioner mellem virksomhederne og den tilknyttede part. Det anerkendes, at det ofte er vanskeligt at afgøre, om interne afregningspriser følger armslængdeprincippet, både for de multinationale virksomheder og for skatteadministrationen, og at anvendelse af princippet ikke er nogen eksakt videnskab.
105. OECD's Committee for Fiscal Affairs arbejder løbende på at udarbejde anbefalinger, der skal sikre, at interne afregningspriser overholder armslængdeprincippet. I 1995 udmundede arbejdet i udgivelsen af *OECD's retningslinjer for koncerninterne afregningspriser for multinationale virksomheder og skattemyndigheder (OECD's retningslinjer for interne afregningspriser)*, der dannede grundlag for OECD-Rådets henstilling om fastlæggelse af interne afregningspriser mellem forbundne foretagender (selskaberne i en multinational koncern vil som oftest høre under definitionen forbundne foretagender). *OECD's retningslinjer for interne afregningspriser* og OECD-Rådets henstilling revideres løbende, så de afspejler ændringer i den globale økonomi og erfaringer fra skatteadministrationer og skatteydere, der arbejder med interne afregningspriser. En henstilling vedtaget af OECD-rådet i 2008 omhandler armslængdeprincippet, som det anvendes ved beregning af permanente selskabers indtjening til fastlæggelse af værtslandets beskatningskompetence ifølge en skattetraktat.

106. *OECD's retningslinjer om interne afregningspriser* fokuserer på anvendelsen af armslængdeprincippet til vurdering af forbundne foretagenders interne afregningspriser. Formålet med *OECD's Retningslinjer* for interne afregningspriser er at hjælpe skatteadministrationerne (både i OECD-medlemslande og andre lande) og de multinationale virksomheder ved, at angive løsninger i sager vedrørende interne afregningspriser, der er tilfredsstillende for begge parter, og på den måde minimere antallet af konflikter mellem skatteadministrationer, og mellem skatteadministrationer og multinationale virksomheder, og undgå bekostelige retssager. De multinationale virksomheder opfordres til, at følge *OECD's retningslinjer for interne afregningspriser* med ændringer og tilføjelser ⁷ for at sikre, at deres interne afregningspriser følger armslængdeprincippet.

⁷. Brasilien, der ikke er OECD-medlem, anvender ikke *OECD's retningslinjer for interne afregningspriser* inden for landets retsområde, og følgelig gælder indholdet i *retningslinjerne for interne afregningspriser* ikke for de multinationale virksomheder ved fastsættelse af den skattepligtige indtjening af deres aktiviteter i landet i henhold til skattereglerne i landets lovgivning. Argentina, der ligeledes ikke er medlem af OECD, påpeger, at *OECD's retningslinjer for interne afregningspriser* ikke er obligatoriske inden for landets retsområde.

Del II

**Implementeringsprocedurer for OECD's
Retningslinjer
for Multinationale Virksomheder**

Ajourføring af OECD-Rådets Beslutning om OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder

RÅDET

som tager hensyn til Konventionen om Organisationen for økonomisk samarbejde og udvikling af 14. december 1960

som tager hensyn til OECD-Erklæringen om Internationale Investeringer og Multinationale Virksomheder ("Erklæringen"), hvorved regeringerne i de tilsluttede lande ("tilsluttede lande") i fællesskab anbefaler multinationale virksomheder, der driver virksomhed i eller fra deres territorier, at følge Retningslinjerne for multinationale virksomheder ("Retningslinjerne")

som erkender, at eftersom multinationale virksomheders forretningsaktiviteter har global rækkevidde, bør det internationale samarbejde på området omfatte alle lande

som tager hensyn til mandatet for OECD's Investeringskomité, særligt med hensyn til komiteens opgaver i forbindelse med Erklæringen [C(84)171 (final)], fornyet i C/M(95)21]

som tager hensyn til rapporten om den første gennemgang af 1976-erklæringen [C(79)102 (final)], rapporten om den anden gennemgang af Erklæringen [C/MIN(84)5 (final)], rapporten om 1991-gennemgangen af Erklæringen [DAFFE/IME(91)23] og rapporten om 2000-gennemgangen af Retningslinjerne [C(2000)96]

som tager hensyn til Rådets anden reviderede Beslutning af juni 1984 [C(84)90], ændret juni 1991 [C/MIN(91)7/ANN1] og ophævet den 27. juni 2000 [C(2000)96/FINAL]

som mener, det er ønskeligt at forbedre fremgangsmåderne for konsultation om sager, som omfattes af disse Retningslinjer, og at fremme Retningslinjernes effektivitet

efter forslag fra Investeringskomitéen:

BESLUTTER:

I. Nationale kontaktpunkter

1. De tilsluttede lande skal oprette nationale kontaktpunkter for at fremme gennemførelsen af *Retningslinjerne* gennem promoverende virksomhed og ved at behandle forespørgsler og bidrage til løsning af problemstillinger i forbindelse med implementeringen af *Retningslinjerne* i konkrete sager, under hensyntagen til nedenstående retningslinjer for sagsbehandling. Erhvervsliv, arbejdstagerorganisationer, andre ikke-statslige organisationer og øvrige interessenter skal informeres om muligheden for, at benytte de nationale kontaktpunkter.
2. De nationale kontaktpunkter i forskellige lande skal efter behov, samarbejde om enhver sag inden for deres område, som omfattes af *Retningslinjerne*. Som regel bør drøftelserne være indledt på nationalt plan, før der tages kontakt med andre nationale kontaktpunkter.
3. De nationale kontaktpunkter skal mødes regelmæssigt for at udveksle erfaringer og rapportere til Investeringskomitéen.
4. De tilsluttede lande skal stille personalemæssige og økonomiske ressourcer til rådighed for de nationale kontaktpunkter for at sikre, at de effektivt kan udfylde deres ansvarsområder, dog under hensyntagen til intern budgetprioritering og praksis.

II. Investeringskomitéen

1. Investeringskomitéen ("Komitéen") skal jævnligt, eller på forespørgsel fra et tilsluttet land, udveksle synspunkter om sager, der falder under *Retningslinjerne*, og om erfaringerne fra implementeringen heraf.
2. Komitéen skal jævnligt invitere Erhvervslivets og Industriens Rådgivende Komité for OECD/The Business and Industry Advisory Committee (BIAC) og Fagforeningernes Rådgivende Komité for OECD/ The Trade Union Advisory Committee (TUAC) ("de rådgivende organer"), OECD Watch samt andre internationale partnere til, at give deres meninger til kende om sager, der omfattes af *Retningslinjerne*. Desuden kan dette ske, når de rådgivende organer anmoder derom.
3. Komitéen skal indgå i dialog med ikke-tilsluttede lande om spørgsmål, som omfattes af *Retningslinjerne* med henblik på at fremme ansvarlig virksomhedsadfærd globalt i overensstemmelse med *Retningslinjerne* og sikre fair vilkår. Komitéen skal også tilstræbe, at samarbejde med ikke-tilsluttede lande, der har særlige interesser i *Retningslinjerne*, og i at fremme anvendelsen af retningslinjernes principper og standarder.

4. Komitéen skal være ansvarlig for en klarlæggelse af *Retningslinjerne*. De involverede parter i en konkret sag, der har foranlediget en anmodning om klarlæggelse, skal have mulighed for, at udtrykke deres synspunkter mundtligt eller skriftligt. Komitéen skal ikke drage konklusioner om enkelte virksomheders adfærd.
5. Komitéen organiserer udveksling af synspunkter om de nationale kontaktpunkters virksomhed med det formål, at gøre *Retningslinjerne* mere effektive og bringe de nationale kontaktpunkter på samme funktionsniveau.
6. I sit arbejde for at få *Retningslinjerne* til at virke på en tilfredsstillende måde, skal Komitéen tage passende hensyn til nedenstående retningslinjer for sagsbehandling.
7. Komitéen skal afgive periodiske rapporter til Rådet om anliggender, der omfattes af *Retningslinjerne*. I rapporterne skal Komitéen inddrage rapporter fra de nationale kontaktpunkter, og synspunkter fremsat af de rådgivende organer, OECD Watch, andre internationale partnere og ikke-tilsluttede lande, når det er relevant.
8. Komitéen skal i samarbejde med de nationale kontaktpunkter arbejde efter en proaktiv dagsorden, der fremmer virksomhedernes overholdelse af *Retningslinjernes* principper og standarder. Den skal navnlig undersøge mulighederne for at samarbejde med de rådgivende organer, OECD Watch, andre internationale partnere og andre interessenter med henblik på, at optimere det positive bidrag, som de multinationale virksomheder kan give i forbindelse med implementeringen af *Retningslinjerne* til den økonomiske, miljømæssige og sociale udvikling med det formål, at understøtte bæredygtig udvikling, og hjælpe dem med at identificere og reagere i forhold til risici for negative påvirkninger i forbindelse med specifikke produkter, regioner, sektorer eller industrier.

III. Revidering af Beslutningen

Denne Beslutning skal revideres regelmæssigt. Komitéen fremsætter forslag herom.

Vejledende sagsbehandling

I. Nationale kontaktpunkter

De nationale kontaktpunkters rolle er, at sikre en effektiv gennemførelse af *Retningslinjerne*. De nationale kontaktpunkter drives i overensstemmelse med de centrale kriterier for synlighed, tilgængelighed, gennemsigtighed og pålidelighed, og understøtter således målsætningen om funktionel ligevægt.

A. Institutionel opbygning

I overensstemmelse med målsætningen om funktionel ligevægt og effektiv gennemførelse af *Retningslinjerne* har de tilsluttede lande en vis fleksibilitet med hensyn til at fastlægge organiseringen af de nationale kontaktpunkter, og landene bør søge aktiv støtte hos arbejdsmarkedets parter, herunder erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer, øvrige ikke-statslige organisationer og andre interessenter.

Følgende gælder for de nationale kontaktpunkter:

1. De sammensættes og organiseres, så de fungerer som et effektivt udgangspunkt for behandling af den brede vifte af emner, som *Retningslinjerne* omhandler, og så de nationale kontaktpunkter kan fungere upartisk og samtidig bevare en passende troværdighed over for den pågældende regering.
2. Forskellige former for organisering kan anvendes for at opfylde målsætningen. Et nationalt kontaktpunkt kan bestå af seniorrepræsentanter for et eller flere ministerier, være en erfaren embedsmand eller et regeringskontor ledet af en erfaren kontorchef, være en gruppe sammensat på tværs af departementer eller bestå af uafhængige eksperter. Repræsentanter for erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer og andre ikke-statslige organisationer kan ligeledes deltage.
3. Kontaktpunkterne skal etablere og vedligeholde deres relationer med repræsentanter fra erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer og andre

interesserede parter, der kan bidrage til en effektiv gennemførelse af *Retningslinjerne*.

B. Information og kendskabsopbygning

Det nationale kontaktpunkt skal:

1. Øge kendskabet til *Retningslinjerne* og sikre, at de er tilgængelige via egnede kanaler, herunder på nettet og på de nationale sprog. Mulige investorer (ind i og ud af landet) skal informeres om *Retningslinjerne* efter behov.
2. Øge kendskabet til *Retningslinjerne* og tilknyttede gennemførelsesprocedurer, blandt andet gennem samarbejde, hvor det findes relevant, med erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer, andre ikke-statslige organisationer og offentligheden.
3. Besvare forespørgsler vedrørende *Retningslinjerne* fra:
 - a) andre nationale kontaktpunkter
 - b) erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer, andre ikke-statslige organisationer og offentligheden
 - c) regeringer i ikke-tilsluttede lande.

C. Gennemførelse i konkrete sager

Det nationale kontaktpunkt skal bidrage til løsning af problemer, der måtte opstå i forbindelse med gennemførelse af *Retningslinjerne* i konkrete sager på en upartisk, forudsigelig, retfærdig måde, der samtidig er i overensstemmelse med *Retningslinjernes* principper og standarder. Det nationale kontaktpunkt tjener som diskussionsforum og bistår erhvervsliv, arbejdstagerorganisationer, andre ikke-statslige organisationer og øvrige interesserede og berørte parter med at løse rejste sager effektivt og rettidigt, og i overensstemmelse med gældende love. I forbindelse med denne bistand skal det nationale kontaktpunkt:

1. Foretage en indledende vurdering af, om den rejste problemstilling kræver yderligere undersøgelser, og svare de involverede parter.
2. Hvis det er tilfældet, tilbyde at hjælpe de involverede parter med at løse sagen. Til det formål vil det nationale kontaktpunkt konsultere parterne og efter behov:

- a) indhente rådgivning fra relevante myndigheder og/eller repræsentanter for erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer, andre ikke-statslige organisationer og relevante eksperter,
 - b) rådføre sig med det nationale kontaktpunkt i det eller de andre involverede lande
 - c) hente råd og vejledning hos Investeringskomiteen ved tvivlsspørgsmål vedrørende fortolkningen af *Retningslinjerne* i konkrete situationer
 - d) tilbyde og med accept af de involverede parter facilitere konsensussøgende og samarbejdsorienterede løsningsmetoder såsom mægling eller forlig med henblik på, at bistå parterne i, at løse den foreliggende problemstilling.
3. Ved afslutning af sagsbehandlingen, og efter høring af de involverede parter, offentliggør det nationale kontaktpunkt resultatet af sagsbehandlingen under hensyntagen til beskyttelse af følsomme virksomhedsoplysninger og anden interessentinformation ved at udsende:
- a) En udtalelse, når det nationale kontaktpunkt beslutter, at sagen ikke kræver yderligere behandling. Erklæringen skal som minimum beskrive den rejste problemstilling og motivationen for det nationale kontaktpunkts beslutning.
 - b) En rapport, når parterne er nået til enighed i sagen. Rapporten skal som minimum beskrive den rejste problemstilling, de procedurer, det nationale kontaktpunkt har iværksat for at bistå parterne, og hvornår parterne nåede til enighed. Information om aftalens indhold medtages kun efter godkendelse af de involverede parter.
 - c) En udtalelse, hvis der ikke opnås enighed mellem parterne, eller når en af parterne ikke ønsker at deltage i proceduren. Erklæringen skal som minimum beskrive den rejste problemstilling, årsagerne til, at det nationale kontaktpunkt har truffet beslutning om, at sagen kræver yderligere undersøgelse, samt de procedurer, som det nationale kontaktpunkt har iværksat for at bistå parterne. Hvor det er relevant, fremsætter det nationale kontaktpunkt en anbefaling vedrørende gennemførelsen af *Retningslinjerne*, som medtages i udtalelsen. Efter behov skal udtalelsen ligeledes beskrive årsagerne til, at der ikke kunne opnås enighed i sagen.

Det nationale kontaktpunkt skal rettidigt orientere Investeringskomiteen om resultaterne af procedurerne i konkrete sager.

4. Med henblik på at fremme en løsning af rejste sager, tage de nødvendige skridt til at beskytte følsomme forretnings- og andre oplysninger samt andre parter interesser, der måtte være involveret i den konkrete sag. Så længe sagsbehandlingen ifølge afsnit 2 er i gang, skal sagen behandles fortroligt. Hvis parterne ikke ved sagsbehandlings afslutning er nået til enighed om en løsning af den rejste sag, kan de frit udtale sig om og drøfte sagerne. Oplysninger og synspunkter fremlagt af en anden part under sagsbehandlingen skal dog fortsat behandles fortroligt, medmindre den anden part giver tilladelse til offentliggørelse, eller det er i modstrid med den gældende, nationale lovgivning.
5. Hvis sager opstår i ikke-tilsluttede lande, tage de nødvendige skridt til at skabe forståelse for de rejste sager og følge sagsbehandlingen, hvor det er relevant og praktisk muligt.

D. Rapportering

1. De nationale kontaktpunkter skal enkeltvis rapportere til Komitéen årligt.
2. Rapporterne skal indeholde information om de nationale kontaktpunkters aktiviteter og resultaterne heraf, herunder implementeringsaktiviteter i konkrete sager.

II. Investeringskomitéen

1. Komitéen skal behandle forespørgsler fra de nationale kontaktpunkter om hjælp til at udføre deres aktiviteter, bl.a. hvor der er tvivl om fortolkningen af *Retningslinjerne* i enkelttilfælde.
2. Komitéen skal, med henblik på, at støtte en effektiv anvendelse af *Retningslinjerne*, og sikre samme funktionsniveau i de nationale kontaktpunkter:
 - a) behandle rapporterne fra de nationale kontaktpunkter
 - b) behandle en begrundet forespørgsel fra et tilsluttet land, et rådgivende organ eller OECD Watch om, hvorvidt et nationalt kontaktpunkt opfylder sine forpligtelser, når det gælder håndteringen af konkrete sager
 - c) overveje at fremlægge en redegørelse, når et tilsluttet land, et rådgivende organ eller OECD Watch indgiver en begrundet forespørgsel om, hvorvidt et nationalt kontaktpunkt har fortolket *Retningslinjerne* rigtigt i konkrete sager

- d) fremsætte anbefalinger, hvor det er relevant, for at forbedre de nationale kontaktpunkters funktionsmåde og en effektiv implementering af *Retningslinjerne*
 - e) samarbejde med internationale partnere
 - f) samarbejde med interesserede ikke-tilsluttede lande om sager, der er omfattet af *Retningslinjerne* og deres implementering.
3. Komitéen kan søge og vurdere råd fra sagkyndige om enhver sag, som omfattes af *Retningslinjerne*. Komitéen fastlægger passende fremgangsmåder herfor.
4. Komitéen skal løse sine opgaver effektivt og rettidigt.
5. I løsningen af opgaverne bistår Komitéen af OECD's sekretariat, som under Investeringskomitéens generelle tilsyn, og i overensstemmelse med organisationens arbejdsprogram og budget, skal:
- a) fungere som centralt informationspunkt for de nationale kontaktpunkter, når de har spørgsmål vedrørende PR-aktiviteter og implementering af *Retningslinjerne*
 - b) indsamle og offentliggøre tilgængelige, relevante oplysninger om nye tendenser og metoder i de nationale kontaktpunkters PR-aktiviteter og implementeringen af *Retningslinjerne* i konkrete sager. Sekretariatet udarbejder fælles rapporteringsformater, der understøtter etablering og vedligeholdelse af en ajourført database over konkrete sager og gennemfører regelmæssige analyser af de specifikke tilfælde
 - c) facilitere læringsaktiviteter, herunder frivillige evalueringer af andre kontaktpunkter, og kapacitetsopbygning og uddannelse, navnlig for nationale kontaktpunkter i nye tilsluttede lande, vedrørende implementeringen af *Retningslinjerne* såsom PR-aktiviteter samt mægling og forlig
 - d) hvor det er relevant, facilitere samarbejde mellem nationale kontaktpunkter
 - e) promovere *Retningslinjerne* i relevante internationale fora og møder, og sikre støtte til nationale kontaktpunkter og Komitéen i deres indsats for at øge kendskabet til *Retningslinjerne* i ikke-tilsluttede lande.

Kommentarer til Implementeringsprocedurer for OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder

1. OECD-Rådets Beslutning beskriver de tilsluttede landes forpligtelse til at støtte implementeringen af de anbefalinger, der fremgår af *Retningslinjernes* tekst. Retningslinjerne for sagsbehandling for både nationale kontaktpunkter og Investeringskomitéen er vedhæftet OECD-Rådets Beslutning.
2. OECD-Rådets Beslutning beskriver de tilsluttede landes primære ansvarsområder i forbindelse med *Retningslinjerne* vedrørende de nationale kontaktpunkter, og kan opsummeres som følger:
 - Etablering af nationale kontaktpunkter (der følger retningslinjerne for sagsbehandling vedhæftet Beslutningen) og information til interesserede parter om tilgængeligheden af faciliteter i tilknytning til *Retningslinjerne*.
 - Stille de nødvendige menneskelige og økonomiske ressourcer til rådighed.
 - Give de nationale kontaktpunkter i forskellige lande mulighed for at samarbejde, hvor det er relevant.
 - Give de nationale kontaktpunkter mulighed for at mødes regelmæssigt og rapportere til Komitéen.
3. OECD-Rådets Beslutning fastlægger ligeledes Komitéens ansvarsområder i forbindelse med *Retningslinjerne*, blandt andet at:
 - Organisere udveksling af synspunkter vedrørende sager med tilknytning til *Retningslinjerne*.
 - Udsende præciseringer, hvor det er relevant.
 - Varetage erfaringsudveksling vedrørende de nationale kontaktpunkters aktiviteter.
 - Rapportere til OECD-Rådet vedrørende *Retningslinjerne*.
4. Investeringskomitéen er det ansvarlige organ under OECD, der fører tilsyn med *Retningslinjernes* gennemførelse. Ansvarer gælder ikke kun

for *Retningslinjerne*, men for alle erklæringens elementer (instrumenterne om national behandling, incitamenter og demotiverende faktorer for internationale investeringer og modstridende krav til virksomheder). Komitéen skal sikre, at alle erklæringens elementer bliver forstået og overholdt, og at de alle supplerer hinanden og anvendes i indbyrdes overensstemmelse.

5. For at øge opmærksomheden om den stigende relevans af ansvarlig virksomhedsadfærd i lande uden for OECD giver Beslutningen mulighed for, at indgå i samarbejde med ikke-tilsluttede lande om anliggender, der er omfattet af *Retningslinjerne*. Dermed har Komitéen mulighed for, at arrangere særlige møder med interesserede ikke-tilsluttede lande for, at øge kendskabet til *Retningslinjernes* standarder og principper samt implementeringsprocedurerne. Under hensyntagen til relevante OECD-procedurer har Komitéen også mulighed for, at tilknytte dem til særlige aktiviteter eller projekter om ansvarlig virksomhedsadfærd, herunder at invitere dem til Komitéens møder og rundbordsdiskussioner om virksomheders sociale ansvar.
6. Ud fra ønsket om at gøre en proaktiv indsats, vil Komitéen samarbejde med de nationale kontaktpunkter og afdække mulighederne for, at samarbejde med de rådgivende organer, OECD Watch og andre internationale partnere. Yderligere vejledning herom til de nationale kontaktpunkter findes i afsnit 18.

I. Kommentarer til vejledende sagsbehandling for nationale kontaktpunkter

7. De nationale kontaktpunkter spiller en vigtig rolle med hensyn til, at profilere og sikre effektiv anvendelse af *Retningslinjerne*. Hvor det er virksomhederne, der er ansvarlige for at overholde *Retningslinjerne* i det daglige arbejde, kan regeringerne bidrage til, at forbedre effektiviteten i implementeringsprocedurerne. I den sammenhæng er de enige om, at bedre vejledning for de nationale kontaktpunkters adfærd og aktiviteter er påkrævet, herunder gennem regelmæssige møder og tilsyn med Komitéen.
8. Mange af funktionerne i Beslutningens retningslinjer for sagsbehandling er ikke nye, men baseres på erfaringer og anbefalinger udviklet gennem årene. Ved at gøre dem eksplicitte gøres den forventede funktionsmåde af *Retningslinjernes* implementeringsmekanisme mere transparent. Alle funktioner er nu beskrevet i fire dele i retningslinjerne for sagsbehandling for de nationale kontaktpunkter: institutionel opbygning,

information og kendskabsopbygning, implementering i konkrete sager og rapportering.

9. De fire dele følger efter en indledning, der beskriver de nationale kontaktpunkters overordnede formål, samt kernekriterier til fremme af konceptet "funktionel ækvivalens". Da regeringerne har en vis fleksibilitet i den måde, de nationale kontaktpunkter organiseres på, bør disse fungere på en synlig, tilgængelig, transparent og ansvarlig måde. Kriterierne kan tjene som vejledning for de nationale kontaktpunkter i udførelsen af deres aktiviteter og danne grundlag for Komitéens drøftelse af de nationale kontaktpunkters adfærd.

Kernekriterier for funktionel ækvivalens i de nationale kontaktpunkters aktiviteter

Synlighed. I overensstemmelse med Beslutningen indvilliger de tilsluttede regeringer i, at udnævne nationale kontaktpunkter og informere erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer og andre interessenter, herunder ngo'er, om muligheden for, at benytte faciliteter i tilknytning til de nationale kontaktpunkter i implementeringen af *Retningslinjerne*. Regeringerne forventes, at udsende information om deres nationale kontaktpunkter og tage aktiv del i at fremme *Retningslinjerne* ved f.eks. at afholde seminarer og møder om instrumentet. Arrangementerne kan gennemføres i samarbejde med erhvervsliv, arbejdstagere, ngo'er og andre interessenter, dog ikke nødvendigvis med alle grupper ved alle anledninger.

Tilgængelighed. Let adgang til de nationale kontaktpunkter er vigtigt for at sikre en effektiv funktion. Både erhvervslivet, arbejdstagerne, ngo'er og andre medlemmer af offentligheden skal have let adgang til dem. I den sammenhæng kan elektronisk kommunikation være et godt redskab. De nationale kontaktpunkter skal besvare alle legitime informationsforespørgsler, og derudover behandle konkrete sager rejst af parterne effektivt og rettidigt.

Transparens. Transparens er et vigtigt kriterium og bidrager til, at sikre de nationale kontaktpunkters ansvarlighed og opnåelse af offentlighedens tillid. Følgelig skal de nationale kontaktpunkters aktiviteter som princip gennemføres på en transparent måde. Når de nationale kontaktpunkter tilbyder deres mellemkomst ved implementeringen af *Retningslinjerne* i konkrete sager, kan det imidlertid være gavnligt af hensyn til effektiviteten, at opretholde fortrolighed omkring procedurene. Resultaterne skal gøres

transparente, medmindre det er mest formålstjenligt for en effektiv implementering af *Retningslinjerne*, at opretholde fortroligheden.

Ansvarlighed. Der vil også opstå øget offentlig opmærksomhed om de nationale kontaktpunkters aktiviteter, hvis de gør en mere aktiv indsats for, at profilere *Retningslinjerne* og muligheden for at anvende dem til at klare vanskelige problemstillinger mellem virksomhederne og de samfund, hvor de agerer. De nationale parlamenter kan også spille en rolle. Årsberetninger og regelmæssige møder med de nationale kontaktpunkter kan benyttes til at udveksle erfaringer og fremme "bedste praksis" i de nationale kontaktpunkters arbejde. Komitéen afholder også udvekslingsmøder, hvor erfaringer kan udveksles, og effektiviteten i de nationale kontaktpunkters aktiviteter kan evalueres.

Institutionel opbygning

10. De nationale kontaktpunkter skal ledes, så de opretholder tilliden hos arbejdsmarkedets parter og andre interessenter og understøtter *Retningslinjernes* offentlige profil.
11. Uafhængigt af den struktur, som regeringerne vælger til de nationale kontaktpunkter, kan de vælge at nedsætte rådgivende udvalg eller tilsynsråd, hvor flere interessenter er repræsenteret, til at bistå de nationale kontaktpunkter i løsningen af opgaverne.
12. Uanset sammensætningen forventes de nationale kontaktpunkter at opbygge og fastholde gode relationer til repræsentanter for erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer, andre ikke-statslige organisationer og andre interesserede parter.

Information og kendskabsopbygning

13. De nationale kontaktpunkters opgaver på området information og kendskabsopbygning er vigtige for at profilere *Retningslinjerne*.
14. De nationale kontaktpunkter skal øge kendskabet til *Retningslinjerne* og sikre, at de er tilgængelige via internettet og andre egnede kanaler, også på de nationale sprog. OECD udarbejder en engelsk og fransk sprogversion, og der bør oprettes link til *Retningslinjernes* netsted fra andre hjemmesider. Hvor det er relevant, skal de nationale kontaktpunkter udlevere information om *Retningslinjerne* til mulige investorer, både udenlandske investorer og egne virksomheder, der ønsker at investere i udlandet.

15. De nationale kontaktpunkter skal stille information til rådighed om de procedurer, som parterne skal følge, når de rejser eller svarer på en konkret sag. Informationen skal omfatte anvisninger til, hvilke oplysninger der kræves for at rejse en konkret sag, kravene til parter, der deltager i konkrete sager, herunder fortrolighed, og de processer og vejledende tidsplaner, som de nationale kontaktpunkter vil følge.
16. I deres arbejde for at øge kendskabet til *Retningslinjerne*, skal de nationale kontaktpunkter samarbejde med et bredt spektrum af organisationer og enkeltpersoner, herunder, hvor det er relevant, med erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer, andre ikke-statslige organisationer og andre interesserede parter. Disse organisationer spiller en vigtig rolle med hensyn til at promovere Retningslinjerne, og deres institutionelle netværk kan i høj grad understøtte kendskabsopbygningen.
17. En anden generel opgave, som de nationale kontaktpunkter forventes at udføre er, at besvare legitime forespørgsler. Tre grupper tillægges særlig vægt i den sammenhæng: i) andre nationale kontaktpunkter (ifølge Beslutningens bestemmelser), ii) erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer, andre ikke-statslige organisationer og offentligheden, iii) regeringer i ikke-tilsluttede lande.

Proaktiv dagsorden

18. I overensstemmelse med Investeringskomitéens proaktive dagsorden skal de nationale kontaktpunkter opretholde regelmæssig kontakt, blandt andet i form af møder, med arbejdsmarkedets parter og andre interessenter med henblik på, at:
 - a) afdække nye tendenser og metoder inden for ansvarlig virksomhedsadfærd
 - b) støtte det positive bidrag, virksomhederne kan yde til den økonomiske, sociale og miljømæssige udvikling
 - c) hvor det er relevant, deltage i samarbejdsinitiativer om at afdække og modvirke risici for negative påvirkninger i forbindelse med visse produkter, regioner, sektorer eller industrier.

Læring

19. Ud over at bidrage til Komitéens arbejde med at øge *Retningslinjernes* effekt, skal de nationale kontaktpunkter deltage i fælles læringsaktiviteter. De tilskyndes især til at deltage i horisontale,

tematiske "peer reviews" og frivillige evalueringer af andre nationale kontaktpunkter. Læring kan ske i form af møder hos OECD eller via direkte samarbejde mellem nationale kontaktpunkter.

Gennemførelse i konkrete sager

20. Når der opstår problemer i forbindelse med gennemførelsen af *Retningslinjerne* i konkrete sager, forventes disse løst af de nationale kontaktpunkter. Dette afsnit af retningslinjerne for sagsbehandling indeholder en vejledning til de nationale kontaktpunkter i, hvordan konkrete sager håndteres.
21. For at proceduren for konkrete sager kan være effektiv, skal alle deltagende parter indgå godvilligt i samarbejdet. I denne sammenhæng indebærer begrebet "godvilligt" at svare rettidigt, respektere fortrolighedshensyn, hvor det er relevant, undlade at vildlede processen og, afstå fra at true eller udøve repressalier mod de parter, der er involveret i proceduren, og generelt deltage i proceduren med det sigte, at finde en løsning på problemstillingerne i overensstemmelse med *Retningslinjerne*.

Vejledende principper for konkrete sager

22. I overensstemmelse med de centrale kriterier for funktionel ækvivalens i de nationale kontaktpunkters aktiviteter skal de behandle konkrete sager på en måde, der er:

Upartisk. De nationale kontaktpunkter skal optræde upartisk i løsningen af konkrete sager.

Forudsigelig. De nationale kontaktpunkter skal sikre forudsigelighed ved at udsende klar og offentligt tilgængelig information om deres rolle i løsningen af konkrete sager, herunder deres mellemkomst, faserne i sagsbehandling af konkrete sager, herunder vejledende tidsplaner, og deres eventuelle opgave med at overvåge implementeringen af aftaler indgået mellem parterne.

Retfærdig. De nationale kontaktpunkter skal sikre, at parterne kan deltage i processen på rimelige og retfærdige vilkår, f.eks. ved at sikre dem rimelig adgang til informationskilder, der er relevante for proceduren.

Forenelig med Retningslinjerne. De nationale kontaktpunkter skal udføre deres arbejde i overensstemmelse med *Retningslinjernes* principper og standarder.

Koordinering mellem nationale kontaktpunkter i konkrete sager

23. Generelt bliver sager behandlet af de nationale kontaktpunkter i det land, hvor sagen er opstået. Blandt de tilsluttede lande vil sådanne sager først blive drøftet på nationalt plan og, hvor det er relevant, løst på bilateralt plan. Det nationale kontaktpunkt i værtslandet bør rådføre sig med det nationale kontaktpunkt i hjemlandet i forbindelse med, at parterne bistås i, at finde en løsning på sagen. Det nationale kontaktpunkt i hjemlandet skal tilstræbe, at yde den relevante hjælp rettidigt på opfordring fra det nationale kontaktpunkt i værtslandet.
24. I tilfælde, hvor der opstår sager på baggrund af en virksomheds aktiviteter i flere tilsluttede lande, eller på baggrund af aktiviteter udført af en gruppe af virksomheder, der er organiseret som et konsortium, et joint venture eller lignende med base i forskellige tilsluttede lande, skal de involverede nationale kontaktpunkter rådføre sig med hinanden og udpege det nationale kontaktpunkt, der overtager ansvaret for primært, at bistå parterne. De nationale kontaktpunkter kan bistås af formanden for Investeringskomitéen ved indgåelse af sådanne aftaler. Det ansvarlige nationale kontaktpunkt skal rådføre sig med de øvrige nationale kontaktpunkter, der bidrager med passende hjælp, når det ansvarlige nationale kontaktpunkt anmoder om det. Hvis parterne ikke kan nå til enighed, kan det ansvarlige nationale kontaktpunkt træffe den endelige beslutning efter høring af de andre nationale kontaktpunkter.

Indledende vurdering

25. Når de nationale kontaktpunkter skal foretage en indledende vurdering for at afgøre, om en problemstilling kræver yderligere undersøgelse, skal de fastlægge, om problemstillingen er fremsat *i god tro*, og om den har relevans for implementeringen af *Retningslinjerne*. I den sammenhæng skal det nationale kontaktpunkt tage hensyn til:
 - den berørte parts identitet og interesse i sagen
 - om problemstillingen er væsentlig og dokumenteret
 - om der synes, at være en sammenhæng mellem virksomhedens aktiviteter og den rejste problemstilling i den konkrete sag
 - relevansen af gældende love og procedurer, herunder domsafgørelser
 - hvordan lignende problemstillinger er blevet eller bliver behandlet i andre indenlandske eller internationale sagsbehandlinger

- om behandlingen af den konkrete sag kan fremme *Retningslinjernes* formål og anvendelse.
26. Ved evaluering af den betydning, som parallelle indenlandske eller internationale sager kan have for den konkrete sag, må de nationale kontaktpunkter ikke konkludere, at en problemstilling ikke kræver yderligere behandling, udelukkende fordi lignende parallelle sagsbehandlinger er blevet gennemført, gennemføres eller er til rådighed for de berørte parter. De nationale kontaktpunkter skal vurdere, om deres mellemkomst kan yde et positivt bidrag til løsning af den rejste problemstilling, og at den ikke indebærer alvorlig skade for de involverede parter i parallelle sager eller udgør retsforagt. Ved vurderingen skal det nationale kontaktpunkt tage højde for praksis anvendt af andre nationale kontaktpunkter og, hvor det er relevant, rådføre sig med de institutioner, hvor de parallelle sager føres eller kunne blive ført. Parterne skal også bistå de nationale kontaktpunkter i deres overvejelser om sagens behandling ved at fremlægge relevante oplysninger om eventuelle parallelle sagsbehandlinger.
27. Efter den indledende vurdering, fremsender det nationale kontaktpunkt et svar til de berørte parter. Hvis det nationale kontaktpunkt beslutter, at problemstillingen ikke kræver yderligere undersøgelse, informerer det parterne om begrundelsen for beslutningen.

Bistand til parterne

28. Hvis en rejst problemstilling kræver yderligere undersøgelse, drøfter det nationale kontaktpunkt problemstillingen yderligere med de involverede parter og tilbyder sin "mellemkomst" med det formål, at bidrage uformelt til løsning af sagen. Hvor det er relevant, følger de nationale kontaktpunkter proceduren beskrevet i afsnit C-2a) til C-2d). Proceduren kan omfatte at indhente rådgivning fra relevante myndigheder og repræsentanter for erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer, andre ikke-statslige organisationer og eksperter. Det kan eventuelt bidrage til løsning af sagen, at rådføre sig med nationale kontaktpunkter i andre lande eller søge rådgivning om problemstillinger vedrørende fortolkningen af *Retningslinjerne*.
29. Som et led i de nationale kontaktpunkters mellemkomst i sager, og hvor det er relevant i forhold til den foreliggende sag, skal de tilbyde eller formidle adgang til konsensusorienterede og ikke-konfrontatoriske procedurer såsom mægling og forlig for, at bistå i løsningen af den foreliggende sag. Ligesom ved generelt anvendte mæglings- og forligsprocedurer, skal disse procedurer kun bruges efter aftale mellem parterne, som forpligter sig til at deltage i god tro.

30. Når de tilbyder deres mellemkomst, kan de nationale kontaktpunkter vælge at beskytte de involverede parters identitet, hvis der er væsentlig grund til at tro, at videregivelse af oplysningerne kan være til skade for en eller flere parter. Det kan være i tilfælde, hvor der er behov for at tilbageholde en eller flere parters identitet over for virksomheden.

Afslutning af sagsbehandlingen

31. De nationale kontaktpunkter forventes altid, at offentliggøre resultaterne af konkrete sager i overensstemmelse med afsnit C-3 og C-4 i retningslinjerne for sagsbehandling.
32. Når det nationale kontaktpunkt har gennemført en indledende vurdering og beslutter, at en rejst problemstilling i en konkret sag ikke kræver yderligere undersøgelse, udsender det en udtalelse efter høring af de involverede parter, og under hensyntagen til eventuel tilbageholdelse af fortrolige virksomhedsoplysninger eller andre oplysninger. Hvis det nationale kontaktpunkt mener, at det ud fra resultaterne af den indledende vurdering ville være urimeligt at afsløre identiteten af en af parterne i en udtalelse om den trufne beslutning, kan udtalelsen udformes, så den pågældende parts identitet beskyttes.
33. Det nationale kontaktpunkt kan også offentliggøre sin beslutning om, at en rejst problemstilling kræver yderligere undersøgelser samt eventuelt tilbud til parterne om mellemkomst til løsning af sagen.
34. Hvis de involverede parter når til enighed om en aftale om de rejste problemstillinger, skal parterne i aftalen fastlægge, hvordan og i hvilket omfang aftalens indhold skal offentliggøres. Det nationale kontaktpunkt offentliggør i samråd med parterne en rapport med resultaterne af sagsbehandlingen. Parterne kan også aftale, at søge bistand hos det nationale kontaktpunkt til opfølgning af implementeringen af aftalen, og det nationale kontaktpunkt kan varetage opfølgningen ud fra en række betingelser, der aftales mellem parterne og det nationale kontaktpunkt.
35. Hvis de involverede parter ikke når til enighed om en aftale om de rejste problemstillinger, eller hvis det nationale kontaktpunkt konstaterer, at en eller flere parter i den konkrete sag ikke er villige til at deltage, eller til at deltage i god tro, udsender det nationale kontaktpunkt en udtalelse og fremsætter, hvor det er relevant, en anbefaling vedrørende implementeringen af *Retningslinjerne*. Med denne fremgangsmåde understreges det, at det nationale kontaktpunkt skal udsende en udtalelse, også selvom det ikke mener, at der er behov for en konkret anbefaling. Udtalelsen skal indeholde oplysninger om de berørte parter, de omhandlede problemstillinger, datoen, hvor problemstillingen blev

rejst over for det nationale kontaktpunkt, eventuelle anbefalinger fremsat af det nationale kontaktpunkt samt observationer, som det nationale kontaktpunkt vurderer nødvendige at medtage om årsagerne til, at sagsbehandlingen ikke resulterede i en aftale.

36. Det nationale kontaktpunkt skal fremsende et udkast til udtalelsen til kommentering hos parterne. Det er dog det nationale kontaktpunkt, der udsender udtalelsen og bestemmer ordlyden heri, og det kan frit beslutte, om parternes kommentarer skal medtages. Hvis det nationale kontaktpunkt fremsætter anbefalinger til parterne, kan det i nogle situationer være relevant, at det nationale kontaktpunkt følger op vedrørende parternes holdning til anbefalingerne. Hvis det nationale kontaktpunkt finder det passende, at følge op på en anbefaling, bør tidsplanen for opfølgning fremgå i den udsendte udtalelse.
37. Udtalelser og rapporter om resultatet af sagsbehandlingen, der offentliggøres af de nationale kontaktpunkter, kan være relevante for forvaltningen af regeringsprogrammer og politikker. For at sikre overensstemmelse med politikkerne, opfordres de nationale kontaktpunkter til at orientere disse regeringsmyndigheder om deres udtalelser og rapporter, når det nationale kontaktpunkt har kendskab til, at de kan være relevante i forhold til en konkret myndigheds politikker og programmer. Denne bestemmelse ændrer ikke på *Retningslinjernes* frivillighedsprincip.

Transparens og fortrolighed

38. Transparens fremhæves som et generelt princip for de nationale kontaktpunkter i kontakten til offentligheden (se punkt 9 i afsnittet "Kernekriterier" herover). Afsnit C-4 i retningslinjerne for sagsbehandling fastslår dog, at der er konkrete situationer, hvor fortrolighedshensyn bør tilgodeses. De nationale kontaktpunkter skal i nødvendigt omfang sikre beskyttelse af følsomme virksomhedsoplysninger. Ligeledes kan andre typer oplysninger, som f.eks. identiteten af enkeltpersoner involveret i sagsbehandlingen, holdes fortrolige af hensyn til en effektiv implementering af *Retningslinjerne*. Det understreges, at sagsbehandlingen skal baseres på fakta og argumenter, der fremlægges af parterne. Samtidig er det dog vigtigt, at sikre den rette balance mellem transparens og fortrolighed for, at opbygge tillid til *Retningslinjernes* procedurer og fremme en effektiv implementering af dem. Derfor vil resultaterne af et sagsbehandlingsforløb normalt blive gjort transparente, til trods for at afsnit C-4 generelt fastslår, at behandlingen af sager i forbindelse med implementeringen holdes fortrolige.

Problemstillinger rejst i ikke-tilsluttede lande

39. Som det fremgår af afsnit 2 i kapitlet "Begreber og principper" opfordres virksomhederne til at overholde *Retningslinjerne*, uanset hvor de opererer, og samtidig tage højde for særlige forhold i de enkelte værtslande.
- I tilfælde, hvor der opstår problemstillinger i forbindelse med *Retningslinjerne* i et ikke-tilsluttet land, vil det nationale kontaktpunkt i hjemlandet tage initiativ til, at afdække problemet. Det kan i praksis være umuligt, at få adgang til alle relevante oplysninger, eller samle alle involverede parter, men det nationale kontaktpunkt har stadig mulighed for, at fremsætte forespørgsler eller på anden måde søge, at afdække sagen. Det kan ske ved, at kontakte virksomhedens ledelse i hjemlandet samt, hvor det er relevant, ambassader og tjenestemænd i det pågældende ikke-tilsluttede land.
 - Konflikter med værtslandets love, bestemmelser, regler og politikker kan gøre implementeringen af *Retningslinjerne* i konkrete sager vanskeligere end i de tilsluttede lande. Det fremgår af kommentarerne til kapitlet "Generelle politikker", at selvom *Retningslinjerne* på flere punkter dækker bredere end lovgivningen, er det ikke hensigten, at de skal stille virksomhederne over for modstridende krav.
 - De involverede parter skal underrettes om de begrænsninger, der foreligger for implementeringen af *Retningslinjerne* i ikke-tilsluttede lande.
 - Sager i relation til *Retningslinjerne* i ikke-tilsluttede lande kan også drøftes på møder mellem nationale kontaktpunkter med henblik på at opbygge ekspertise i at håndtere sager, der rejses i ikke-tilsluttede lande.

Vejledende tidsplan

40. Sagsbehandlingen i konkrete sager inddeles i tre faser:
1. *Indledende vurdering og beslutning om, hvorvidt der skal tilbydes mellemkomst til hjælp for parterne:* De nationale kontaktpunkter skal søge at afslutte indledende vurderinger inden for tre måneder. Der kan dog være behov for længere tid til, at indsamle de nødvendige oplysninger til at træffe en velunderbygget beslutning.

2. *Hjælp til parterne i processen med at løse den rejste problemstilling:* Hvis et nationalt kontaktpunkt tilbyder sin mellemkomst, skal det tilstræbe, at problemstillingen løses inden for en rimelig tidsfrist. I anerkendelse af, at processen trods det nationale kontaktpunkts mellemkomst, f.eks. som mægler, i sidste ende afhænger af de involverede parter, skal det nationale kontaktpunkt, efter at have hørt parterne, fastlægge en rimelig tidsplan for drøftelserne, der skal foregå mellem parterne med henblik på, at løse den foreliggende problemstilling. Når man ikke til enighed inden for tidsrammen, skal det nationale kontaktpunkt høre parterne vedrørende fortsat bistand til parterne. Hvis det nationale kontaktpunkt kommer til den konklusion, at en fortsættelse af proceduren ikke vil føre til noget resultat, afsluttes processen, og det nationale kontaktpunkt udarbejder en udtalelse.
3. *Afslutning af sagsbehandlingen:* Det nationale kontaktpunkt skal fremlægge en udtalelse eller rapport inden for tre måneder fra afslutningen af proceduren.
41. Som generelt princip skal de nationale kontaktpunkter bestræbe sig på, at afslutte proceduren inden for 12 måneder fra modtagelse af en konkret sag. Det kan være nødvendigt at udvide tidsrammen afhængigt af omstændighederne, for eksempel når problemstillinger rejses i ikke-tilsluttede lande.

Rapportering til Investeringskomitéen

42. Rapportering er et af de nationale kontaktpunkters vigtige ansvarsområder. Rapporteringen skal bidrage til, at opbygge en videnbase og kernekompetencer, der fremmer en effektiv implementering af *Retningslinjerne*. Set i lyset heraf skal de nationale kontaktpunkter rapportere til Investeringskomitéen, så den i sin årsberetning om OECD's *Retningslinjer* kan omtale alle konkrete sager, der er blevet rejst, herunder igangværende sager under indledende vurdering, sager, hvor det nationale kontaktpunkt har tilbudt sin mellemkomst, og drøftelser pågår, og sager, hvor det nationale kontaktpunkt har besluttet ikke at tilbyde sin mellemkomst efter den indledende vurdering. I rapporteringen om implementeringsaktiviteter i konkrete sager skal de nationale kontaktpunkter overholde alle krav til transparens og fortrolighed, der beskrives i afsnit C-4.

II. Kommentarer til vejledende sagsbehandling for Investeringskomitéen

43. Retningslinjerne for sagsbehandling i OECD-Rådets Beslutning indeholder yderligere retningslinjer for udførelsen af Komitéens opgaver. Den skal blandt andet:
- løse opgaverne effektivt og rettidigt
 - behandle forespørgsler om bistand fra de nationale kontaktpunkter
 - varetage erfaringsudveksling om de nationale kontaktpunkters aktiviteter
 - sikre mulighed for, at hente rådgivning hos internationale partnere og eksperter.
44. Da *Retningslinjerne* ikke er bindende, kan Komitéen ikke optræde som en dømmende eller lignende myndighed. Ligeledes bør konklusioner og udtalelser fra de nationale kontaktpunkter (ud over fortolkning af *Retningslinjerne*) ikke kunne drages i tvivl ved henvendelse til Komitéen. Bestemmelsen om, at Komitéen ikke skal drage konklusioner om enkelte virksomheders adfærd, er stadig en del af selve Beslutningen.
45. Komitéen skal behandle forespørgsler fra de nationale kontaktpunkter om hjælp til at udføre deres aktiviteter, bl.a. hvor der er tvivl om fortolkningen af *Retningslinjerne* i særlige situationer. Dette afsnit afspejler afsnit C-2c) i OECD-Rådets Beslutning, der beskriver retningslinjerne for sagsbehandling for de nationale kontaktpunkter, og hvor de nationale kontaktpunkter opfordres til at søge vejledning hos Komitéen i tilfælde af tvivl om fortolkningen af *Retningslinjerne* i særlige situationer.
46. Under drøftelser af de nationale kontaktpunkters aktiviteter kan Komitéen fremsætte anbefalinger, hvor det er relevant, for at forbedre de nationale kontaktpunkters funktionsmåde og sikre en effektiv implementering af *Retningslinjerne*.
47. Komitéen behandler også underbyggede indberetninger fra tilsluttede lande, et af de rådgivende organer eller OECD Watch om, at et nationalt kontaktpunkt ikke løser sine sagsbehandlingsopgaver i forbindelse med implementeringen af *Retningslinjerne* i konkrete sager. Dette supplerer bestemmelserne i afsnittet om retningslinjerne for sagsbehandling om de nationale kontaktpunkters rapportering om deres aktiviteter.

48. Et af Komitéens primære ansvarsområder er, at afklare *Retningslinjernes* betydning på multilateralt plan med henblik på at sikre, at *Retningslinjerne* ikke fortolkes forskelligt fra land til land. Komitéen behandler også underbyggede indberetninger fra tilsluttede lande, et af de rådgivende organer eller OECD Watch om manglende overensstemmelse mellem et nationalt kontaktpunkts og Komitéens fortolkning af *Retningslinjerne*.
49. Med henblik på at samarbejde med ikke-tilsluttede lande om sager, der er omfattet af *Retningslinjerne*, kan Komitéen indbyde interesserede ikke-tilsluttede lande til sine møder, årlige rundbordsdiskussioner om virksomhedernes ansvar (corporate responsibility) og møder om konkrete projekter vedrørende ansvarlig virksomhedsadfærd.
50. Endelig kan Komitéen have behov for, at benytte eksperter i behandlingen og rapporteringen vedrørende bredere emner (for eksempel børnearbejde eller menneskerettigheder) eller konkrete emner, eller med det formål, at effektivisere procedurene. Til det formål kan Komitéen benytte OECD's egne interne eksperter, internationale organisationer, de rådgivende organer, ikke-statslige organisationer, akademikere eller andre. De udgør dog ikke et panel til løsning af konkrete sager.